

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

PE „CONTINENTUL LICHID“

Lumea tăcerii prinde grai
de Radu Nor

Cortina albastră
de V. Nikolaev

„Homo aquaticus“ ?

Doă mîini care semnează... Dar una din ele e artificială. Doamna Nora Mary Hoare, reprezentanta Fondului britanic pentru ajutorarea copiilor infirmi care a achiziționat licența sovietică de fabricare a protezei pe bază de biocurenți, își pune iscălitura pe contract folosind chiar mîna artificială.

Incepînd cu acest număr publicăm
reportajul lui A. POLTORAK

„PROCESUL DE LA NŪRNBERG“

(pag. 4)

ANUL XX

20

(1000)

15 mai 1964

12 pagini, 1 leu

memento

O imagine despre televiziune

Zilele trecute a fost sărbătorită în U.R.S.S. Ziua radioului. Cu acest prilej am putut afla câteva date semnificative și despre dezvoltarea televiziunii sovietice.

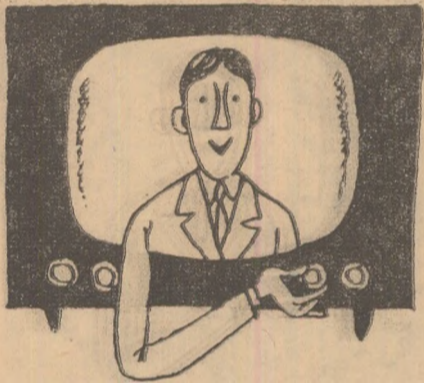
Televiziunea — cea mai tânără dintre arte — a făcut primii pași pe teritoriul U.R.S.S. cu puțin timp înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial. Dar a început cu adevărat să se dezvolte abia în mai 1945, când și-a început emisiunile centrul de televiziune Moscova iar ceva mai târziu — în același an — centrul de televiziune Leningrad.

În 1949 au fost inaugurate emisiunile televizate de la Kiev. Șase ani mai târziu, în 1955, funcționau centre de televiziune și la Sverdlovsk, Harkov și Riga. Iar după alți șase ani, în 1961, au fost recenzate în U.R.S.S. un total de 100 de centre de televiziune.

După încă doi ani numărul lor era de 130.

Și apoi, după numai un singur an — 150.

La sfârșitul actualului deceniu în U.R.S.S. vor funcționa — după cum ne in-

Emisiunea noastră s-a terminat.
Noapte bună!

Desen de R. Matiusin

formează „Sovetskaja Kultura”, organ al Ministerului Culturii al U.R.S.S. — un total de 300 de centre de televiziune. Calculele preliminare arată că emisiunile lor vor putea fi vizionate de circa 170 de milioane de locuitori, adică de covârșitoarea majoritate a populației sovietice.

În afară de posturile de emisie amintite, în U.R.S.S. mai există în momentul de față 270 stații releu, de mică putere.

Pentru viitorul apropiat se prevede ca centrele zonale de televiziune Sverdlovsk, Novosibirsk, Irkutsk și Habarovsk să aibă programe proprii. În același timp ele vor retransmite programele lor în orașe mai mici, precum și programul Televiziunii centrale pentru Siberia și Extremul Orient sovietic. O dată cu aceasta se instalează utilajul necesar pentru recepționarea emisiunilor de televiziune în două limbi.

În ce privește aparatele de televiziune, presa sovietică anunță că în momentul de față se lucrează la crearea de televizoare ieftine, pe bază de semiconductori.

M. V.

câte au fost „hunii albi”?

Iată o întrebare la care istoricii se străduiesc să răspundă de multă vreme și pe care arheologii sovietici au reușit recent s-o elucideze. O serie de descoperiri făcute în podișul Pamirului au permis savanților tadjici să se documenteze asupra vieții și moravurilor, ca de altfel și asupra culturii Neoliticului, vestigiilor „hunii albi” despre care vorbesc legende, dar despre care pînă acum se cunoșteau puține lucruri.

Hunii albi, a căror împărăție se întindea în urmă cu 1500 de ani, pe teritoriul Asiei Centrale și al celor mai multe din regiunile împrejmuțate erau un popor, după cum susțin

vechile cronici, cu obiceiuri destul de bizare. Între altele legendele amintesc de un rit barbar, rar întâlnit în alte părți ale lumii, pe care am putea să-l intitulăm „țovărășii de veșnicie”.

Cu prilejul săpăturilor întreprinse, tânărul arheolog tadjik Aktam Babaeo a descoperit în Pamir o serie de morminte străvechi pe care le-a studiat cu atenție și a căror dispoziție și conținut confirmă întru totul legenda. S-a stabilit, astfel, că șefii de triburi sau chiar războinicii îmbogății în urma războaielor de jaf obișnuiau să-și cumpere câțiva oameni a căror singură îndatorire era de a-i ține țovărășie cumpărătorului, alături de care trăiau în lux și desfriu, bucurându-se de toate privilegiile acestuia. Numai că... în fiecare clipă îi păștea o soartă teribilă: dacă printr-o împrejurare sau alta stăpînul murea — și asta se putea întimpla oriînd, date fiind războaiele și moravurile aspre ale epocii — ei erau obligați să-l însoțească în mormint. Cu alte cuvinte, să fie zidiți de vii alături de defunct, pentru a-i ține țovărășie de-a lungul veșniciei.

Precum se vede, „acoperișul lumii” și, după unii leagăniul vieții, mai conține multe taine încă nedescoperite de oameni. Printre ele și străvechile morminte, a căror semnificație arheologia sovietică a stabilit-o recent.

a. b.

enigma

peșterii

agla

Agla i-a întâmpinat pe exploratori cu răcoala. Bolțilo-i joase erau cufundate în întuneric. Iar când arheologul Soloviov a început să pătrundă mai adînc în peșteră s-a lovit de o barieră de netrecut: un morman de pietre pe care le-ar fi putut înlătura doar cu ajutorul explozibilului. Din această cauză a fost nevoit să cerceteze numai porțiunea de la intrare.

Studiind cu atenție fiecare centimetru de zid Soloviov se opri deodată înmărmurit: din întuneric se întindea spre el o mîină care la prima privire îi păru vie. Firește, nu era vorba de vreă ființă adăpostită acolo, ci de un desen săpat în piatră. Luminind rînd pe rînd fiecare detaliu al desenului ieși la iveală o mîină frumoasă cu degete lungi și o cruce în palmă. Continuîndu-și cercetările, arheologul a descoperit și alte desene: o cruce hașurată și o rozetă în formă de cruce, puțin mai mică. Șase cerculețe erau acoperite de o pictură murală. Misterioasele imagini semănau cu niște arcuiri cu săgeți, praștii, zigzaguri; unele aveau formă de litere.

Lev Soloviov a studiat desenele vreme de mai multe luni. Și misterul s-a destrămat încetul cu încetul. Mîina, crucea, rozeta și cercurile cu litere reprezentau semne rituale cu care se împodobeau refugiiile sacre în secolele al șaptelea și al optulea. Una din inscripții citită în sens invers, în limba gazină veche însemna „privește”. Nu mai încăpea în doială că Agla era o ascunzătoare. Cît privește figurile și cerculețele nu erau altceva decît niște desene aparținînd neoliticului.

Revenind după un timp la Agla, Soloviov a efectuat săpături la poalele muntelui unde a descoperit o așezare din paleolitic, deci din urmă cu treizeci de mii de ani. Grotă servea în vremea aceea drept lăcaș sfînt. Desenele, care am văzut că datau din neolitic, fuseseră executate de urmașii locuitorilor așezării.

Interiorul peșterii mai este încă învăluit în mister. Dar el nu va mai rămîne multă vreme necercetat, căci primii pași în dezlegarea enigmei au fost făcuți. Agla este unicul loc în lume unde sînt reprezentate în același ansamblu și în ordine cronologică monumente ale mai multor epoci.

V. S.

accident
neaccidental

E cunoscut faptul că în ultimii ani în întreaga lume numărul automobilelor s-a înmulțit enorm ajungînd, în anul care a trecut, la 150 de milioane de exemplare. Puterea totală a motoarelor tuturor acestor mașini a însumat, tot în 1963, 5 miliarde CP, situîndu-se pe plan mondial pe primul loc în balanța energetică. Din păcate, însă, înmulțirea automobilelor e însoțită de o creștere a numărului de acci-

M. KAȘININ

Întîlnire la ceas...

dente care în unele țări din apus a luat proporții de-a dreptul catastrofale. Pentru prevenirea lor au fost propuse cele mai variate soluții, pînă și instalarea unor tăblițe la intersecțiile periculoase, pe care să scrie: „Aici au fost călcați de mașini nouă pictoni. Nu vă grăbiți să fiți al zecelea”; sau a unor dispoziții care în momentul depășirii vitezei legale să facă să apară în fața șoferului fotografia soției și copiilor, cu inscripția: „Ia-ți rămas bun de la ei!”

Un club automobilistic din Finlanda a experimentat recent o nouă măsură menită să reducă numărul victimelor de pe urma accidentelor de circulație. Nu ne vom opri la descrierea acestei măsuri — e vorba de centura de siguranță cu ajutorul căreia șoferul e „întîuit” de banchetă — ci la modul mai mult riscant decît original în care ea a fost experimentată. Pe o șosea oarecare, un automobil, al cărui șofer trebuia să fie legat cu centura de siguranță, urma să gonească cu 80 km pe oră, să se dea peste cap de două ori, să se lovească de un obstacol de beton și, bineînțeles, șoferul să rămînă în viață! Cunoscutul automobilist Vuori s-a oferit să facă experiența, cu două condiții: viața să-i fie asigurată cu suma de 10 milioane de mărci și să-și alegă singur mașina.

Vuori și-a ales o „Volga”. Și iată-l la volan... Mașina zboară pe șosea... Prima „răsturnare” trece cu bine. La fel și a doua... O izbîtură în zidul de beton și... aceea se cutremură. Șoferul și cei cîțiva pasageri (cei s-au găsit și voluntari!) rămîn vii și nevătamați. Centura de siguranță și-a demonstrat calitățile. Dar nu numai centura...

d. c.

premieră

Scena Palatului Congreselor din incinta Kremlinului a găzduit zilele trecute premiera unei noi opere sovietice, „Octombrie” de Venn Muradeli.

Se știa că compozitorul lucrează de cîțiva ani la această operă. Posturile de radio, televiziunea și mai multe orchestre și făcuseră de altfel cunoștință publicului cu părți din muzica lucrării. Acum, însă, amatorii de muzică au putut asculta pentru prima oară opera în întregime ei. Compusă pe un libret al poetului Vladimir Lugovskoi, „Octombrie” evocă zilele de neuitat ale anului 1917, de la sosirea lui Lenin la Petrograd și pînă la istorica salvă a „Aurorii”.

Colectivul „Bolșoi”-ului a muncit cu simț de răspundere și tragere de inimă la montarea operii. Interpretarea a fost încredințată celor mai buni artiști, chiar pentru rolurile episodice. Regia este semnată de Evgheni Svetlanov, dirijorul orchestrei „Bolșoi”-ului, regizorul Iosif Tumanov și decoratorul Vadim Rîndin.

Dimensiunile scenei Palatului Congreselor au îngăduit soluții interesante pentru episoadele cu mișcări de masă ca trecerea muncitorilor și a marinarilor din Petrograd spre gară spre a-l primi pe Lenin, mîlungul marinarilor revoluționari de pe „Aurora” sau episodul final, la Smolnii.

Lenin este interpretat de Artur Eisen. În celelalte roluri cîntă: V. Necipodo, Galna Vișnevskaja, A. Vedernikov, V. Ivanovskii etc.

S. P.

reclama,
sufletul
concertului...

O casă împodobită de sus pînă jos cu figuri de animale. Despre arhitectura ei se spune de obicei că e de prost gust. Privind-o, trecătorul se întrebă: ce imaginație a creat aceste forme fantastice și la ce au servit ele?

În jurul acestei curiozități arhitectonice circulă o legendă. Casa ar fi aparținut, se spune, unui arhitect cărui marea i-ar fi răpit copila iubită. În amintirea ei nefericitul tată ar fi înălțat această construcție, împodobind-o cu figuri de animale marine. Casa are și un nume poetic: „Fundul mării”.

Dar între poezia legendei și realitatea deloc poetică există cum veți vedea, pe lângă asemănări, și o mare deosebire.

Stăpînul casei a fost într-adevăr un arhitect Vladislav Vladislavovici Gorodetki și-a construit casa pe o margine de prăpastie, într-un colț pitoresc al Kievului. De ce a ales tocmai acest loc? — s-ar putea întreba cineva. Din simplul motiv că l-a costat puțin. Dar și mai puțin l-a costat materialul de construcție. Mai precis nu l-a costat nimic. Cimentul din care este construită casa, era pe atunci un material nou din care cauză era privit cu neîncredere. Un mare fabricant deschisese la sfîrșitul veacului al XIX-lea o întreprindere de materiale de construcție dar cimentul pe care îl fabrica nu-și găsea deloc căutare. Și atunci, aflînd de existența arhitectului, i-a oferit materialul gratuit.

— Construiește-ți casa, i-a spus el, împodobește-o cu tot felul de figuri din ciment și dovedește celor neîncredători ce bun și rezistent e noul material.

Așa a și făcut arhitectul. Cîi privește animalele, acestea dovedesc doar pasiunea pentru vinătoare a stăpînului casei.

G. V.

Abonați-vă
la

„VEAC NOU”

Prețul abonamentelor:

pe 12 luni 40 lei,
pe 6 luni 20 lei,
pe 3 luni 10 lei.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Catastrofa n-a avut loc

Să nu fi fost evenimentele din 24 aprilie a.c., mica așezare tadjikă Aini și-ar fi păstrat, probabil, modestul anonim.

Pașii călătorilor sosiți pe aceste meleaguri se îndreaptă de obicei spre faimosul Samarkand, spre Buhara sau Dușanbe și nicicum spre kișlakul Aini. Așa încât dimineața zilei de 24 aprilie Aini a trăit-o ca atâtea alte dimineți, în liniște și pace. Ploaia nu i-a împiedicat pe oameni să-și vadă de treburi, ci doar a ascuns privirilor frumosul peisaj al acestui ținut muntos ud de apele Zeravșanului. Dar în după-miaza aceleiași zile s-au schimbat multe la Aini: apele Zeravșanului au fost zăgăzuite de un uriaș stâvilar de pământ, înalt cât o clădire cu 80 de etaje, în spatele stâvilărilor s-a format un lac imens, iar unul din munții care străjuiesc de veacuri cătunul... a dispărut.

Oamenii le-ar fi trebuit luni pentru a înfăptui toate acestea. Naturii i-au fost însă deajuns câteva minute. Căci doar câteva minute trecuseră din clipa în care bătrînul Șarif Șamsiev a zărit desprinzându-se din trupul muntelui Darivorz un colț de stîncă și, pînă cînd în albia Zeravșanului s-au prăbușit vreo zece milioane de metri cubi de rocă, amestecată cu pământ și trunchiuri de copaci.

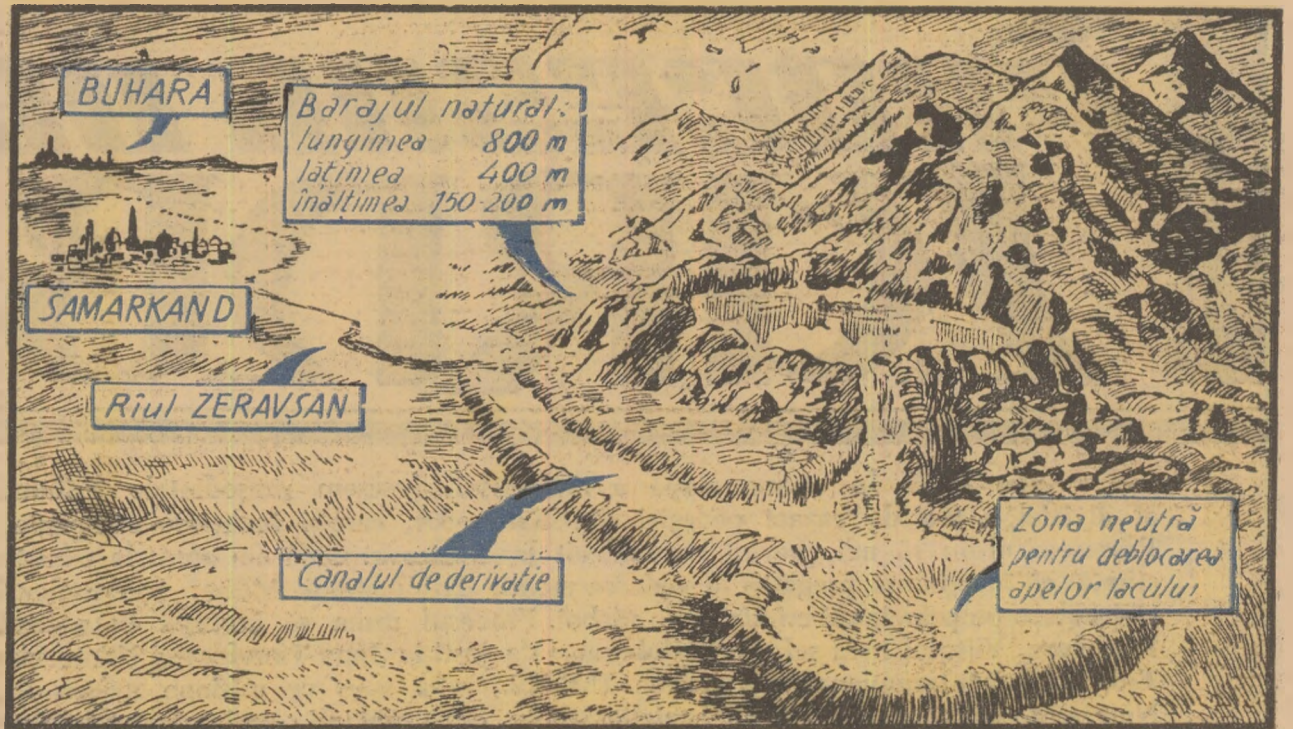
În urma acestor alunecări masive de rocă, în aval de barajul natural rîul a secat și în albia lui își fac acum de lucru copiii, căutînd în pietriș cine știe ce comori. Dar în amonte, apele noului lac, alimentate de numeroasele torente de munte (și ele îmbogățite de ploii) creșteau amenințător. Ce s-ar fi întâmplat dacă ele ar fi depășit nivelul barajului nou-născut? Puhoiul s-ar fi prăvălit peste înfloritoarea vale a Zeravșanului, înaintînd cu viteza unui tren rapid și măturînd totul în cale... Iar în calea lui se găseau Samarkand, Buhara și alte localități. (În treacă fie spus, au fost corespondenți de presă străini care s-au grăbit să anunțe „catastrofa tadjikă” și să deplîngă picirea străvechilor orașe).

Dar catastrofa nu s-a produs. Pentru că așa au hotărît oamenii. Ei au hotărît să sape un canal, lung de 500 m și adînc de vreo 50 m care, străpungînd stâvilărilor, să devieze cursul Zeravșanului și să permită scurgerea apelor adunate în lac.

Kișlakul Aini a fost transformat într-un cîmp de bălăie crîncenă. Pentru a înfrunta forțele naturii la fața locului au sosit specialiști din Dușanbe, Tașkent, Moscova, Leningrad, detașamente de genişti și un mare număr de voluntari din localitățile învecinate. A fost nevoie pînă și de alpiniști care să

se cațero pe piscurile abrupte și să studieze eventualitatea unor „microsurpări”.

Traseul canalului a fost deschis cu ajutorul exploziilor. Cînd buldozerele l-au lărgit și netezit, fundul canalului a fost căp-

D. Costescu

Șirag de „perle” pe vîrf de munte

Direcțiile principale de dezvoltare a energiei sovietice prevăd construirea de centrale hidroelectrice. În afară de gigantul hidroenergetic siberienii cu puteri de 5-20 milioane de kilowați se vor construi centrale hidroelectrice de puteri apreciabile și în sudul U.R.S.S.

Astfel la nord și la sud de munții Caucaz se va înălța un întreg șir de cascade: Sevan, compusă din șase centrale hidroelectrice, cu o putere totală de 550 000 kW; Vorotan, cu un număr de șase centrale hidroelectrice și o putere totală de 405 000 kW; Deved, situată în nordul Armeniei, avînd înșiruite de-a lungul rîului cu același nume patru centrale, cu o putere de 370 000 kW; în sfîrșit, cascada Sulak, compusă din zece hidrocentrale, cu o putere de peste trei milioane de kilowați. Fiecare cascadă de hidrocentrale este un adevărat șirag de „perle” și va fi alimentată cu „cărbune alb” izvorît din inima bătrînilor munți Caucaz.

Astfel barate, torențele repezi ale Caucazului vor fi folosite pentru irigații și pentru alimentarea industriilor chimice și prelucrătoare existente sau în curs de dezvoltare. Pentru îmbilinzirea rîurilor de munte, care își croiesc drum prin locuri pito-rești, omul le dătuiește albile și malurile și „presară” din loc în loc baraje în spatele cărora se adună milioane de metri cubi de apă.

crează, fie că vor începe lucrări de construire a grupurilor mari de cascade se găsește la înălțimi de peste 1 000 de metri deasupra nivelului mării. Deci este de așteptat ca în unele locuri pantele rîurilor să fie puternic înclinate și apele să gonească la vale cu zgomot asurzitor prin strîmtele defileelor create de-a lungul anilor. Aceste caracteristici le întîlnim în partea de sud a Caucazului la toate cele 215 rîuri cu o lungime de peste 10 km fiecare.

Prima cascadă, Sevan, își va avea izvorul în lacul Sevan cu o suprafață de 1 416 km². Din calculele specialiștilor rezultă că în fiecare an din lac se evaporă 1 200 de milioane de metri cubi de apă. Pentru prevenirea acestui început de „secare” s-a proiectat construirea unui canal subpămîntean, lung de 48 km, între lacul Sevan și izvoarele rîului Arpa. Canalul va aduce anual în Sevan 270 de milioane de metri cubi de apă.

Lucrările pregătitoare la tunel au început și se preconizează să se termine în 1970. În prima etapă prin el vor curge, în fiecare secundă, 18 metri cubi de apă iar în etapa finală — 25 de metri cubi. Cele șase baraje dăltuite în stîncă între lacul Sevan și Erevan vor folosi succesiv apa îmbogățită de la o treaptă la alta cu debitul izvoarelor subpămîntene care fițnesc aici ca niște adevărate fîntîni arteziene. Numărul acestor „fîntîni” se ridică la circa 10 000. Resursele energetice ale apelor din sudul munților Caucaz, îndeosebi ale celor de pe teritoriul Armeniei unde există toate condițiile pentru o exploatare rațională, se cifrează la cinci miliarde de kilowați/oră anual.

Un alt complex hidroenergetic al regiunii este cascada Vorotan cu șase baraje și tot atîtea „noduri de lumină”, adică centrale producătoare de energie electrică. Rîul Vorotan curge pe teritoriul Armeniei și Azerbaidjanului și își colectează apele de la înălțimea de 1936 m. Construcțiile energetice prevăzute de-a lungul rîului vor servi și la regularizarea debitului acestuia. Centralele de pe Vorotan cuprinse numai pe teritoriul Armeniei vor pro-

duce anual o cantitate de energie de 1 150 de milioane de kilowați/oră. La hotarul dintre cele două republici a început construirea unui baraj al cărui lac de acumulare va înmagazina 100 000 de metri cubi de apă. Forța acestei ape va pune în mișcare turbine însumînd 157 000 kW și va produce anual 670 de milioane de kilowați/oră.

În uriașul șir de „perle” al Caucazului urmează în ordine cascada Deved, care va avea o putere de 370 000 kW și va produce anual o cantitate de energie electrică de 1 150 de milioane de kilowați/oră.

La lanțul cascadelor din părțile de sud ale munților Caucaz este în continuă creștere. Astfel pe rîul Arax situat la granița dintre Uniunea Sovietică, Turcia și Iran se vor construi alte două centrale în cascadă care vor folosi apa atît pentru producerea energiei electrice cît și pentru dezvoltarea irigației.

complexului va fi centrala hidroelectrică Cerkeisk cu o putere de un milion de kilowați. Producția anuală de energie a centralei va fi de trei miliarde de kilowați/oră.

Energia furnizată de acest complex se va folosi într-un viitor apropiat la acoperirea deficitului de energie în Caucazul de nord și regiunile de dincolo de Caucaz și va contribui la dezvoltarea bazei materiale a industriei chimice și la extinderea suprafețelor irigate. Deși centrala Cerkeisk are caracter experimental, ea va constitui punctul de plecare în extinderea posibilităților de recuperare a resurselor energetice în condiții teritoriale neobișnuite. Locul ales pentru cele zece centrale înșirate în cascadă pe diverse trepte de înălțimi este bogat în pante repezi și defilee înguste, deci tocmai nimerit pentru baraje de mare înălțime cu posibilități largi de acumulare.

Șiragul de centrale va înlesni îmbilinzirea Sulak-ului care își poartă zgomotos apele printr-un defileu de o rară frumusețe. Puternicul șuvoi se zbate mușcînd furios din stîncă și trimite pînă departe ecoul acestei lupte îndrîjite. Defileul caucazian adînc de peste 300 metri și lat de 15 amintește de marele defileu Colorado din S.U.A. Peste scurt timp clocotitorul riu va fi zăgăzuit de un baraj înalt de peste 230 de metri care va forma un lac de acumulare de circa trei milioane de metri cubi de apă.

Caucazul de nord este o centrală electrică construită în stîncă la o adîncime de 250 de metri. Într-o sală impunătoare lungă de 93 de metri și lată de 19,4 metri vor fi instalate patru turbine hidraulice cu o putere unitară de 250 mii kW. Personalul centralei va coborî în sala mașinilor cu ajutorul a două lifțuri special construite pentru acest scop. Din studiile întreprinse a rezultat că pe acest riu cît și pe cei doi afluenți ai lui se vor putea construi încă două centrale hidroelectrice mai mici. Trei din acestea, construite după marele baraj al centralei „mamă”, vor folosi în mare parte apele hidrocentralei Cerkeisk. Prima dintre ele, Miatlinsk, va avea o putere de un sfert de milion de kilowați, iar următoarea, realizată în două trepte (Ciriurtsk I și II), va avea o putere de 100 000 kW. În preajma izvoarelor afluenților rîului Sulak, la circa 40 de kilometri de centrala Cerkeisk, se vor construi pe rîul Avarsk încă patru centrale cu o putere de un milion de kilowați. Iar rîul Andiisk, afluent al Sulakului, va pune în mișcare turbinele a patru centrale cu o putere de circa jumătate de milion de kilowați.

În încheiere, menționăm că energia electrică produsă de sistemele energetice ale Caucazului va fi cea mai ieftină de pe teritoriul republicilor din sud. Peste opt sau zece ani, sau poate mai devreme, cascadele amintite vor lucra cu întreaga lor putere și peste frumusețea bătrînului Caucaz se vor așterne săpate în stîncă baraje, creînd adevărate mări pe vîrfuri de munte. Acestea vor aduna bogatele izvoare ale rîurilor caucaziene și le vor obliga să lucreze în slujba omului.

Ing. A. Carabulea
Institutul Politehnic București

Pădure
de fîntîni
arteziene

Colorado
în
Caucaz?

Șantier
la 250 m.
de pămînt

Cea mai mare parte a teritoriului din inima frumoșilor munți Caucaz, unde fie că se lu-

O altă noutate pe care ne-o oferă „nodul de lumină” din

Procesul marilor criminali de război naziști a început la 20 noiembrie 1945 și s-a încheiat la 1 octombrie 1946. Tribunalul a ținut 218 ședințe. Procesele verbale au însumat 16 000 de pagini. Acuzarea a prezentat 2 630 de documente iar apărarea 2 700. Au fost audiați 240 de martori și examinate 300 000 de depoziii scrise, depuse sub jurământ. Înregistrarea tuturor dezbaterilor a necesitat 27 000 de metri de benzi de magnetofon și 7 000 de discuri. Stenograma fiecărei ședințe era confruntată cu înregistrarea sonoră în scopul obținerii unei exactități maxime. A fost singurul proces din istoria lumii, unde ca acuzat figura, de fapt, un stat întreg, politica și guvernul lui.

PROCESUL DE LA NÜRNBERG

Iulie 1945. În ultima etapă a războiului fusesem președintele Tribunalului militar al diviziei a 9-a de cazaci pedestri din Krasnodar, care-și încheiase campania lângă Praga. Primisem ordin să mă prezint numaidecât la Moscova. Cum am ajuns la minister am fost înștiințat că începuseră pregătiri în vederea creării Tribunalului Militar Internațional, care avea să-i judece pe principalii criminali de război. Procesul urma să înceapă în noiembrie 1945, la Nürnberg. Viitorul meu șef, generalul-maior de justiție Iona Timofeevici Nikitcenko, membru al Tribunalului Internațional din partea U.R.S.S., mi-a spus ce misiune aveam de îndeplinit la Nürnberg: șef al secretariatului sovietic. Peste două luni mi s-au înmănat actele necesare și, împreună cu procurorul militar Vasili Samsonov, am plecat în Germania pe calea aerului.

Printre ruine

Nürnberg. La „Grand-Hotel“, unde fuseserăm cazați, era o adevărată babilonie. Veniseră acolo oameni din toate țările lumii și, în primul rînd, ziariști.

Înainte de a merge la Palatul Justiției, unde urma să se desfășoare procesul, am pornit într-o scurtă plimbare prin oraș împreună cu Vasili Samsonov. Privești era deprimantă: Nürnbergul fusese prefăcut într-un morman de ruine. Dar cu tot haosul care domnea în jur, caracteristicile orașului medieval puteau fi totuși deosebite cu ușurință.

Curînd am ajuns în preajma riului Pegnitz, care desparte orașul în două părți aproape egale și deasupra căruia stau suspendate poduri construite cu patru-cinci sute de ani în urmă. Chiar în fața noastră se înalțau, printre ruine, două turnuri zvelte, ajurate: atât mai rămăsese din celebra biserică Sf. Laurențiu.

Ruinele păreau că nu se mai sfîrșesc. La un moment dat ne-am pus întrebarea: de ce transformaseră fasciștii tocmai acest oraș în centrul lor ideologic? Ce găsisese comun ideologia lor agresivă cu istoria Nürnbergului? De ce, începînd din deceniul al treilea și pînă în clipa prăbușirii sale, partidul hitlerist își ținuse tocmai acolo congresele?

Nürnbergul datează de peste nouă sute de ani. În secolele XIV—XVI orașul a fost un centru al gândirii creatoare a poporului german. Acolo au trăit și creat celebrul pictor Dürer, sculptorul Kraft, poetul și compozitorul Hans Sachs. Odiñoară orașul aprovizionase toată Europa cu compase și instrumente de măsură. În sfîrșit, tot la Nürnberg meșterul Peter Henlein a fabricat primele ceasuri de buzunar. Ceea ce nu i-a împiedicat, însă, pe hitleriști ca patru secole mai tîrziu să încerce, tot în acest oraș, să oprească în loc curgerea firească a vremii, să dea înapoi orologiul istoriei.

Din păcate, istoria Nürnbergului nu este legată numai de dezvoltarea culturii. În oraș n-au locuit numai oameni de artă sau inventatori. Tonul l-au dat de obicei alții de oameni — lacomi, despotici și cruzi. În decurs de secole Nürnbergul a fost un simbol al politicii de agresiune. El a devenit un simbol al „Reichului“ și apoi capitala partidului nazist.

Pașii ne-au purtat pe nesimțite către marginea orașului. Deodată, în fața ochilor ne-a apărut așa-numitul „Parteiland“, locul tradițional unde fasciștii își țineau mitingurile. Un uriaș stadion asfaltat cu tribune din piatră cenușie. Greoaie și grosolană, dominînd totul în jur, se înalța colosala tribună centrală, cu sumedenie de trepte și bănci. O săgeată lată, vopsită în albastru închis, tînd parcă în două tribuna, trecea de jos în sus pe piatră indicînd cu virful ei ascuțit locul unde seșea de obicei Hitler. De acolo primea el parăzile armatei și ale detașamentelor S. A. De acolo, în răcnete mulțimii posedate, îndemna la distrugerii, cotropire, vărsări de sînge!...

În timpul congreselor, orașul se cutremura de tropotul miilor de cizme soldă-

tești. Noaptea, Nürnbergul se aprindea ca un imens rug. Cerul se întuneca din pricina fumului răspîndit de torțe și coloane de făclieri străbateau, urlînd, străzile orașului.

Pe una din puținele artere largi și drepte ale Nürnbergului se păstra, ca prin minune, aproape intact un evarial întreg de clădiri. Era Furtstrasse. Îndărătul unui gard de piatră, cu porți de fier, se înalța o clădire masivă, construită pe la mijlocul secolului trecut: Palatul Justiției. Parterul n-avea ferestre; era o galerie cu bolți ovale care se sprijineau pe niște coloane joase, greoaie, înfipte parcă în

Internațional care l-a judecat pe principalii criminali de război germani. Aceștia erau ținuti sub pază în închisoarea din curtea palatului în așteptarea procesului și a sentinței.

...Am trecut de primul cordon, alcătuit din schützmani, noii poliști germani în uniforme albastru închis. Apoi ne-au întâmpinat „MP“-ii, poliștii militari americani. Chiar în fața intrării în palat stăteau de strajă sentinele sovietice. Am urcat la primul etaj, unde se instalase delegația sovietică. Eram, bineînțeles, nerăbdători să intrăm în sala tribunalului și să-i vedem pe cei care terorizaseră ani

zii care notau toate cele spuse, căci la sfîrșitul fiecărei zile trebuia să fie întocmită, în patru limbi, o stenogramă completă a procesului.

Pe un postament înalt se afla masa lungă a Tribunalului Militar Internațional. În jurul ei se instalaseră judecătorii: generalul-maior de justiție I. T. Nikitcenko și locotenent-colonelul de justiție A. Volcikov, lorzii englezi Birkett și Lawrence, americanii Biddle și Parker, francezii Donnedieu de Fabre și Robert Falcaut. Ceva mai jos se afla secretariatul, iar și mai jos stenograful. În dreapta, chiar lângă intrare erau instalate mesele procuraturilor celor patru puteri. Principalul acuzator din partea U.R.S.S. era R. A. Rudenko, din partea S.U.A. — Robert Jackson, a Marii Britanii — Hartley Shawcross, iar a Franței — De Menton.

În stînga, la intrare, se afla banca acuzătorilor. În rîndul întîi seșeau Göring, Ribbentrop, Hess, Keitel, Kaltenbrunner, Rosenberg, Franck, Fricke, Streicher, Funck, Schacht; în rîndul doi — Dönitz, Roeder, Schirach, Sauckel, Jodl, Pappen, Seiss-Inquart, Speer, Neurath și Fritzsche.

Banca acuzătorilor era înconjurată de soldați din poliția militară americană. În fața acuzătorilor seșeau avocații investimînți în robe, iar în spatele procurorilor erau locurile destinate ziariștilor.

20 noiembrie 1945. Prima zi a procesului. Pe banca acuzătorilor, căpeteniile naziste discutateau între ele, trimiteau bilețele avocaților, făceau însemnări amănunțite. Deosebit de mult scria Ribbentrop, care își năucise avocatul cu „instrucțiuni“. Se vede că tot în sala tribunalului și-a scris memoriile publicate după proces în Occident.

...Acuzații ascultau, de obicei, cu luare aminte rechizițiile acuzării. În timpul pauzelor ei își chemau avocații și discutau îndelung împreună. Înainte de începerea dezbaterilor, erau aduși unul cîte unul sub o escortă puternică, printr-un coridor subteran care lega închisoarea de Palatul Justiției și urcați cu liftul în sala încă goală. Unii se salutau între ei, alții își ocupau tăcuți locurile, privind dușmănos în jur.

Dintre toți participanții la dezbateri numai apărarea lua contact direct cu acuzații. Din cînd în cînd se apropiau de ei ofițeri purtînd pe mîneca tunicii o banderolă pe care scria: „Serviciul securității interne“. Chiar în primele zile mi-a reținut atenția un ofițer american care în timpul pauzelor discuta cel mai mult cu acuzații. După cum am aflat ulterior, era doctorul Gilbert, psihiatru judiciar. Doctorul Gilbert era la Nürnberg un om învidiat de ziariștii din întreaga lume. Spre deosebire de ceilalți, el putea vorbi personal cu inculpații, fără nici o opreliște, atât în sala de ședințe cît și în celulele închisorii, chiar și între patru ochi. Deci știa multe. Iată de ce era atât de asaltat de ziariști care nădăjduiau să obțină de la el știri senzaționale.

Un anume colorit dădeau prin apariția lor pe coridoare prizonierii SS-ști, cîțiva dintre ei încă în uniformă. Erau folosiți la munci auxiliare: cărau mobilă, făceau curățenie etc. În fiecare dimineață erau aduși cu mașina iar seara erau transportați în lagăr tot cu mașina. La un moment dat au dispărut. Am observat că această împrejurare a coincis cu apariția pe coridoarele Palatului Justiției a unor cabine speciale construite, în care se aflau militari americani înarmați cu mitraliere și puști automate. Pe acoperiș fuseseră, de asemenea, instalate posturi anti-aeriene iar garda americană se afla tot timpul în stare de alarmă. L-am întrebăat atunci pe comandantul închisorii ce pericol amenința Tribunalul Internațional.

A. Poltorak

(Va urma)

Marii criminali de război pe banca acuzătorilor.

pămînt. Primele două etaje erau construite din piatră lustruită, iar la ultimul etaj, în niște nișe, se aflau instalate statui ale conducătorilor Reichului german. La intrare erau expuse patru mari scuturi sculptate, cu embleme zugrăvite pe ele. O perdea rară de copaci despărțea clădirea de stradă.

Dar la o cercetare mai atentă se puteau observa și acolo urme ale războiului. Multe din coloane fuseseră ciuruite fie de tirul unor mitraliere de mare calăbru, fie de schije obuzelere. Cîteva nișe de la etajul trei erau goale: probabil că suflul puternic al exploziilor doborîrise statuile din ele. În aceeași curte cu Palatul Justiției se afla clădirea lungă a unei închisori. O închisoare ca toate închisorile din lume, cu fațada cenușie și cu ferestre mici zăbrelete.

Începînd din noiembrie 1945, în Palatul Justiției s-a instalat Tribunalul Militar

de-a rîndul Europa și lumea întreagă, și din vina cărora pieriseră milioane de oameni nevinovați.

În sala de judecată

Primul lucru care ne-a atras luarea aminte în această sală a fost lipsa de lumină a zilei: ferestrele erau închise ermetic cu storuri: „Am procedat astfel — ne-a spus comandantul american al Palatului Justiției — pentru ca acuzații să nu mai vadă niciodată lumina zilei“. Eu aș fi vrut, însă, ca acești criminali să vadă cerul, ca prin ferestrele largi să pătrundă zgomotul străzii, încît ei să simtă că viața, în ciuda strădaniilor lor, era frumoasă.

Sala era înbrăcată în marmoră verde închis, iar pereții împodobiti cu basoreliefuluri — simboluri ale Justiției. La fiecare 25 de minute se schimbau stenogra-

NIKOLAI ASANOV:

EVADAREA

Lui Ivan Babușkin, unul dintre primii muncitori bolșevici din Rusia, revoluționar de frunte și adept al lui Lenin, îi este închinată nuvela „Multe zile extraordinare”, semnată de Nikolai Asanov. Publicăm mai jos un fragment din această nuvelă. Într-una din închisorile țariste prin care trece Babușkin, are ca tovarăș de celulă pe studentul Goroviț. Împreună, ei plănuiesc să evadeze.

Barele de fier le tăiau calea spre libertate.

Deși metalurgist, Ivan își dădea seama că era de complicat pentru cineva să-și procure o pilă — și mai ales câteva pile — și să le facă să ajungă în închisoare. Descoperirea unui astfel de obiect într-un pachet ar fi pricinuit mari neplăceri nu numai deținutului cărui îi era destinat, ci și trimițătorului. Unde să găsească deci o asemenea sculă?

În orice caz Babușkin scrisese un bilet destinat lui Grigori Petrovski. Acesta era și el ajutor și se pricepea bine la metale. Dacă se afla în libertate, cei din comitet puteau să i se adreseze în toată siguranța. Dar probabil că ei aveau multe alte griji pe cap, așa că, după ce le făcuseră cunoscută intenția sa de a evada, Ivan se înarmă cu răbdare.

Nu la fel de răbdător era și Goroviț. Din ziua în care Babușkin îi împărțise proiectele, Goroviț părea chinat de febră. Devenise disprețuitor cu gardienii, ca și cum și-ar fi dobândit libertatea. Era pradă unor accese de veselie nemotivată, după care urmau crize de melancolie în care se scufunda, uitând parcă de toate. Sau dimpotrivă, începea să se frământa: dacă evadarea o să dea greș?

La început Ivan îndură fără să cîrtească toate capriciile lui, apoi, cînd se sătură de ele, îi spuse, în chip de parabolă:

— Dumneata îmi amintești de baba aia din poveste, căreia i-a scăpat din mînă un lemn în timp ce trebuia prin pod. Ea s-a pus pe bocit. Bărbatu-său o întrebă: „Ge te jeluiești așa, muliere?” „Cum să nu mă jeluiesc? zice ea. Dacă era nepoșelul nostru acasă și-i cădea lemnul în cap? Așa-i că l-aș fi omorît, neghioaba de mine?” Auzind una ca asta, moșul începe și el să bocească. Vrei să facem și noi așa?

Goroviț se liniștea o bucată de vreme.

Din fericire, pachetul pe care-l aștepta cu atîta nerăbdare de la sora lui sosi în cele din urmă. Studentul ar fi vrut să-l deschidă numai decît, chiar în timpul zilei, cînd gardianul ar fi putut să-i surprindă. Dar Ivan îl ascunse sub pat, la adăpost de ispită și abia seara îl deschisese.

Într-o bucată de pîine era ascuns un bilet. Comitetul îi anunță că este de acord cu evadarea și fixa data ei pentru ziua de 29 iulie, la miezul nopții. Doi membri ai comitetului urmau să aștepte la locul fixat de Ivan și să le aducă haine de schimb, pe care trebuiau să le îmbrace imediat. Spre norocul lor, întîlnirea avea loc într-o fundătură unde, la o asemenea oră, nu puteau fi decît puțini trecători. Comitetul le găsise și o casă unde să se ascundă.

Pachetul conținea de asemenea cîțiva cîrnați de Cracovia. Ivan îi studie cu multă băgare de seamă și descoperi într-unul din ei eiteva pile foarte subțiri, din cele pe care le folosesc ceasornicarii. Dar în mîinile unui muncitor metalurgist care își cunoștea meseria, ele puteau deveni un instrument foarte potrivit pentru a tăia barele groase ale grilajului.

Intervalul fusese fixat de oameni care se pricepeau: tovarășii de afară știau ce înseamnă să pilești niște bare.

Goroviț privea uluit pilele subțiri, apoi ochii i se opreau asupra barelor grilajului și tăcea. Siguranța lui se topise ca zăpada sub soarele de martie.

Dar Ivan după ce unse o pilă și una din bare cu grăsimă din cîrnatul în care fuseseră ascunse sculele, îl puse pe Goroviț să stea cu spatele la ușă, pentru a acoperi ferăstruca prin care îi supraveghea gardianul și se apucă de treabă. Tovarășii îi procuraseră o unealtă de prima mînă. Așa mică cum era, pila mușca fierul și simțeau cum tăietura în el se adîncește mereu. De abia după o oră de muncă, Ivan îl lăsă pe student să se apropie de ferăstrău, pentru a nu-l dezamăgi prea tare. Se știe doar că tineretea și răbdarea nu fac casă bună.

Goroviț socoti cîte ore erau necesare pentru a tăia prima bară: patru! Ce-i drept, el se oferi să-l schimbe pe Ivan, dar acesta refuză să dea pe niște mîini neexperimentate o sculă atît de prețioasă.

Dimineața, după ce camuflă tăietura cu miez de pîine și praf, Ivan se culcă, dar numai pentru scurtă vreme. Regula trebuia respectată, chiar dacă se pregăteau de fugă și în închisoare nu e voie să dormi ziua.

După două săptămîni de muncă istovitoare, Ivan slăbise foarte mult. Dar încă mai găsea putere să glumească, spunînd că, cu cît va fi mai slab, cu atît îi va fi mai lesne să se strecoare prin spărtură. Goroviț însă își dădea seama ce grea era această muncă de noapte, tăcută și necurmată, asemenea celei a unui șoarece care ar fi vrut să răzbească printr-un zid.

Dar la 29 iulie două din bare erau destul de tăiate pentru a putea fi îndoite și a lăsa un loc suficient de trecere. Perspectiva unei inspecții inopinate a celulei era cu atît mai înspăimîntătoare. Ivan Babușkin și Goroviț mascaseră cu grijă tăieturile, dar ele puteau fi ușor descoperite, dacă cineva ar fi ciocănit ușurel barele.

La 27 iulie, Goroviț transmisese surorii sale semnalul convenit: erau gata.

Chiar în ziua de 29 le veni răspunsul de afară: vă așteptăm la miezul nopții.

Bineînțeles, nici unul din ei nu avea ceas. Dar Ivan își aminti că, cu prilejul ultimei sale deportări la Ekaterinoslav, îl trimitea pe credinciosul său ajutor Matiușa să răspîndească manifeste în uzine în clipa în care suna sirena pentru schimbul de noapte — exact la ora douăsprezece.

În întuneric, îmbrăcați în hainele lor cenușii de deținuți și cu bocancii în picioare, cei doi stăteau întinși pe pat, sub pătură, ciulind urechea la cel mai mic zgomot pe care-l auzeau în închisoare sau în curte. În cele din urmă, răsună glasul puternic al sirenei de la uzina din Briansk.

Babușkin și Goroviț săriră în picioare și, agățîndu-se amîndoi de una din bare, o traseră spre ei. Efortul și mai ales încordarea nervoasă îi făceau să asude. A doua bară cedă și ea. Ivan strînse mina tînrului său tovarăș și acesta se furișă prin deschizătură, cu picioarele înainte, apoi sări afară și dispăru în spatele lăzilor de gunoi. Ivan îl urmă, rămase o clipă prins de pervazul ferestrei apoi sări și el și într-o clipă fu lângă Goroviț. Un zgomot surd părea că umple toată curtea: era bătaia inimilor lor, care le răsuna în temple.

Sentinela nu se vedea și nu se auzea. Evadații se cățărară pe capacul unei lăzi de gunoi și escaladară zidul.

Erau așteptați. Două umbre se apropiară de dinșii și una din ele strecură în mîinile lui Ivan un pantalon pe care se grăbi să-l îmbrace. Scoțîndu-și haina, el primi în schimb un fel de tunică de uniformă și o șapcă cu o insignă pe ea. Cel care îi dăduse lucrurile vîri haina de deținut într-o geantă. Alături de el, gîfîind și sărînd într-un picior, Goroviț nu izbutea să-și tragă pe el un pantalon prea strîmt, în timp ce celălalt tovarăș îl ajuta să-și îmbrace o haină civilă. Cînd fu și el în sfîrșit gata, porniră unul în urma celuilalt, pentru a nu se rătăci.

Casa în care găsiră adăpost se afla pe strada Nagornaia. Acolo îi așteptau prietenii, fremătînd de nerăbdare.

NOTE

Saint-Exupéry
în limba rusă

Publicat în urmă cu șapte ani într-un tiraj de 165.000 de exemplare, volumul de traduceri în rusește din proza lui Antoine de Saint-Exupéry, cuprinzînd printre altele „Zbor de noapte” și „Pămînt al bărbăției” a fost epuizat aproape imediat. „Micul Prinț” a apărut în trei rînduri: în revista „Moskva”, în editura „Pravda” și în editura „Molodala Gvardia”. Alte lucrări ale marelui scriitor francez au fost publicate de revistele „Neva”, „Novii mir” etc. Traduceri în armeană și lituaniană au fost editate la Erevan și respectiv Vilnius.

În afară de activitatea sa literară se știe că Saint-Exupéry a fost (poate în primul rînd) un pasionat pilot. Este interesant de semnalat că, nu de mult, revista „Tehnika Molodioj” a publicat un articol în legătură cu activitatea creatoare a lui Saint-Exupéry ca inventator și inovator în domeniul aviației.

Personalitatea lui Saint-Exupéry este evocată publicului sovietic și pe alte căi. În sala de concerte „Ceaikovski” din Moscova, un mare număr de spectatori asistă de fiecare dată cînd actorul Iakov Smolenski interpretează „Micul Prinț”. Binecunoscutul poet și dramaturg Mihail Svetlov scrie în momentul de față o piesă despre Saint-Exupéry. Cu prilejul unei serate consacrată de biblioteca de literatură universală din Moscova scriitorului francez, participanții au putut asculta vocea lui înregistrată pe bandă de magnetofon.

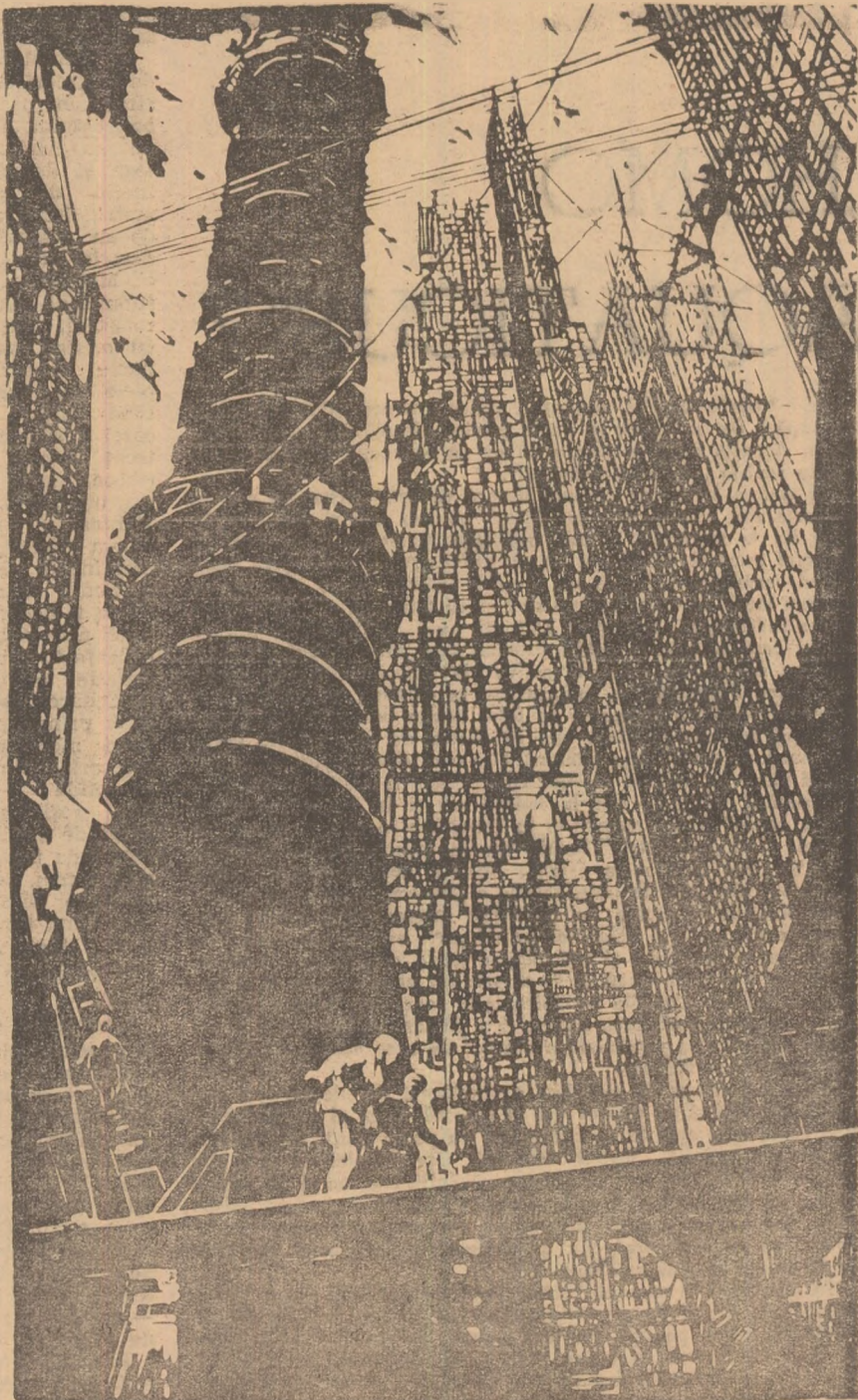
Anul acesta, cînd se împlinesc 20 de ani de la moartea lui Saint-Exupéry este în pregătire la Editura pentru literatură un amplu volum cu traducerea scrierilor sale, cuprinzînd în afară de romane, o mare parte din opera sa de publicist, reportaje apărute în ziare și reviste etc. Tot în pregătire se află și volumul de eseuri „Scriitori ai Franței”, în care capitolul consacrat lui Saint-Exupéry este semnat de tînrul critic leningrădean Rid Gracev.

Aitmatov în Algeria

Nu de mult, cunoscutul scriitor kirghiz Cinghiz Aitmatov a vizitat Algeria. În cursul șederii sale în această țară el a avut întîlniri cu diferiți reprezentanți ai tinerei literaturi algeriene, care l-au „bombardat” cu întrebări în legătură cu scriitorii sovietici în general și cu cei din Kirghizia în special.

Răspunzîndu-le, Aitmatov a subliniat că înainte de Marea Revoluției Socialiste din Octombrie kirghizii nu aveau literatură scrisă ci numai orală. Celebra epopee „Manas”, transmisă din gură în gură în decurs de generații reprezintă o adevărată sinteză a geniului artistic național, a multisecolarei civilizații kirghize.

În legătură cu sarcinile specifice care stau în fața scriitorilor kirghizi, Aitmatov a subliniat că cea mai importantă în clipa de față este îmbogățirea limbii literare.

Pe șantierul centralei atomice (stampă).

NOTE

NOTE

NOTE

NOTE

pe continentul

Lumea tăcerii prind

Nu departe de țarm începe o lume tainică, uluitoare, plină de ciudățeni s-o cunoască la fel de arzător ca pe cea a aerului: lumea mării, a oceanului — Cite-o scoică aruncată pe nisip, cite-un pește cu forme stranii rățacit prin năzitate, îl imboldea să se cufunde în necuprinsa și feroasa „mare incognita” frunta abisul ei a trebuit să învețe trei lucruri: să respire sub apă, să vadă pere trupul împotriva presiunii. Deoarece natura nu l-a înzestrat cu asemenea struit aparate care să le suplinească.

Incerări de scufundare

Scafandri au existat dintotdeauna, pretutindeni unde a existat apă. Fără să se cunoască, fără să-și fi împărtășit metodele, în toate colțurile lumii ei au folosit aceleași procedee: se aruncau în apă și se străduiau să stea acolo cât mai mult pentru a putea culege bureți, corali și perle. Primele „aparate” de cufundat au fost, pare-se, niște bonete de pînă ceruită care se trăgeau peste cap și se strîngeau în jurul gîtului, păstrînd în partea superioară o mică rezervă de aer.

În secolul al XVIII-lea se putea vorbi chiar de încercări de a construi un precursor al batiscafului. Era un fel de „lanternă din lemn tare și destul de gros, înaltă de peste doi metri, largă la mijloc de un metru”, cum o descria însuși autorul ei, Maillet. „Lanternă” submarină avea opt ferestruici, patru închise cu cristal iar celelalte patru acoperite cu o piele nu prea groasă, bine întinsă prin ai cărei pori „aerul amestecat mereu cu apa, trecea, făcînd respirația mai ușoară”. În corpul „lanternei” se aflau câteva greutateți care o mențineau în poziție verticală. Una din ele putea fi desprinsă și atunci aparatul urca la suprafață. Această instalație autonomă de cufundare, asemănătoare ca principiu cu batiscaful modern avea și accesorii „științifice” ca de pildă „o panglică mică roșie sau verde lungă de un cot sau doi, legată de partea de sus a lanternei, pe care curenții o făceau să se miște mai tare sau mai încet, după cum erau mai puternici sau mai slabi”.

Incerările de a construi mașini de cufundat se țin lanț. Un dogar din Londra construiește un butoi de cufundare iar francezul Fréminet înlocuiește butoiul cu o cască cu ferestruici și cu un costum de piele, foarte rezistent și perfect impermeabil. Fréminet spera să realizeze rezistența la presiune cu ajutorul unei armături metalice a costumului. Pentru a asigura aerul necesar respirației, aparatul era prevăzut cu o pereche de foale care îl aspirau de la suprafață. Se spune că folosind această „mașină hidrostatică” — numele i-a fost dat de inventator — un om a rămas timp de o oră la adîncimea de 15 metri.

Pe măsură ce timpul trece sporesc și strădaniile de a construi un aparat de cufundat folo-

*) Admitem, că apa putea să picure prin piele, dar ni se pare cu neputință ca pielea să lase să treacă aerul dizolvat în apă (R. N.)

sibil în practică. Numeroși învățați sînt atrași de rezolvarea acestei probleme. Un amănunt interesant: celebrul astronom Halley, descoperitorul cometei care-i poartă numele, se numără și el printre inventatorii de aparate de cufundare și chiar printre scafandri, așa cum o dovedesc propriile sale cuvinte: „eu însumi am fost printre cele trei persoane care s-au scufundat pînă la adîncimi de 16 metri și au rămas acolo o oră și jumătate”.

Pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea cercetarea mărilor și oceanelor progresează atît de mult, încît scufundatorii ating cu aparatele lor adîncimi de 50—60 de metri și efectuează acolo lucrări sau observații științifice. Ar fi dificil să

inconveniente pe orizontală și adîncimea cablului.

Curînd locul „batiscafului”, ocolind batiscaful, o colțat. Acesta se culsar iar balonul cu bențirea. Manevrînd urce sau să coboare face cu ajutorul t

Printre primii c mără francezul H sa 48 de cufundă, tugaliei. Iată ce e expediții. „La 400 în beznă. Șase re fiecare luminează 15—20 metri. Cur să determinăm p nință peivolul de șurile vânoș su strat gros de mil mână cu pantele care metru pătra găuri ce par a canionul Setubal adîncimea de 160 pești și calmari g în urma lor un fixată de fund, s gorgoni și bureți formează un fel tice...”

Asul cufundăr vantul elvețian sau, a stabilit un e drept!) ridicînd la o înălțime de un batiscaful, car africane la o adî tîrziu, după c metri. Dar numă a fost doborît de pînă la 4 050 de

Intrecerea a construit, imprecaful „Trieste” cime de 5 000 de a fost atinsă lin pătrunde în ad continuă și în 1 rirea vechiului A. Rechnitzer, adîncimea de 5 nea depășește 5

În oceanul P există abisuri a metri și spre c cercetătorilor. M să atace acest șește doar Picc tiscafului „Tri metri și, în ac 10 916 metri.

Sub ochii lui lui său B. Wal care, în ciuda existau ființe v teau stele de m de metri — ca fi observate la tau numai plar vatică se mai 10.000 de metr deni, pînă și pe oceanului.

În clipa de să perfecționez prime o mai n

„HOMO AQUATICUS” ?

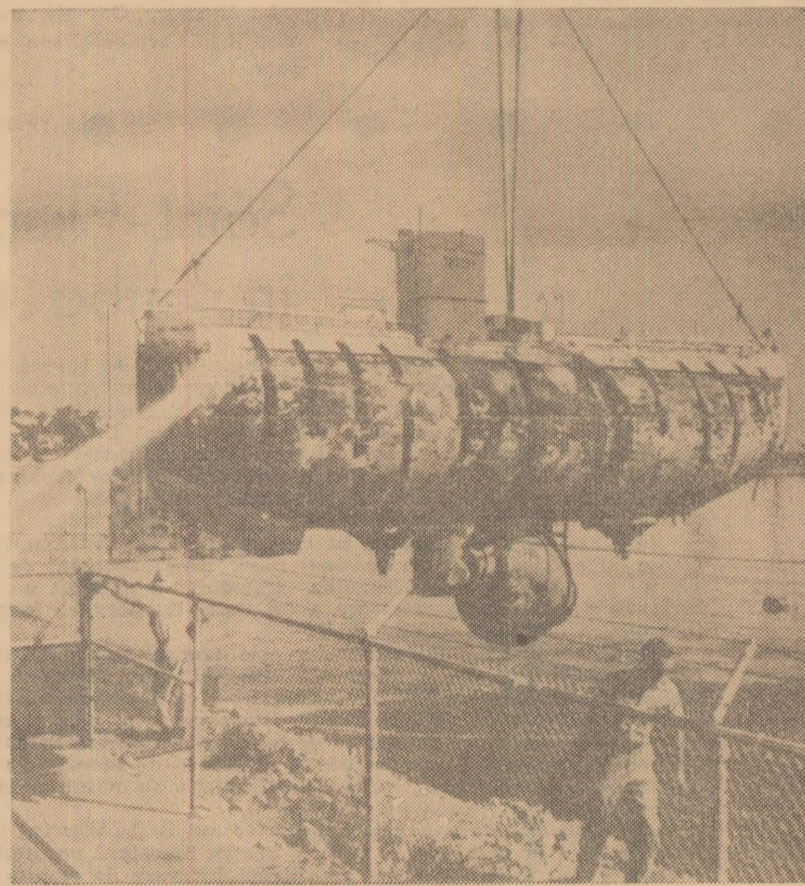
Ce-i trebuie omului pentru a putea petrece mai mult timp sub apă? Un organism în unele privințe asemănător cu al balenelor. Aceasta ar fi o soluție. Și de ea se ocupă într-un articol amplu revista „Tehnika-molodioji”.

Să vedem în citeva cuvinte despre ce este vorba. Se știe că balenele sînt mamifere care plutesc pe sub apă și din cînd în cînd ies la suprafață pentru a-și face rezerve de aer. Cu tot volumul uriaș al plămînilor lor aceste rezerve nu sînt prea mari, fiind scema că balenele au mușchi puternici care necesită un consum mare de oxigen. Cum se explică totuși că ele pot rămîne vreme îndelungată sub apă? Datorită unor „robinete” — mușchi inelari care la nevoie închid sistemul circulator. Înainte de scufundare multe din organele active ale balenei își reduc tainul de oxigen. Prețiosul gaz, immagazinat în plămîni, vine să alimenteze doar creierul și inima. În felul acesta balena economisește sub apă aproape jumătate din cantitatea de oxigen care curge împreună cu singele din plămîni. Dar cum decurg procesele activității vitale în mușchii balenei, condamnată la foame de oxigen? În condiții normale, atît la balenă cît și la om glucoza din celule „arde” transformîndu-se în întregime în bioxid de carbon și apă. Cînd „robinetele” închid venele, mușchii balenei primesc rații tot mai reduse de oxigen. Aceasta declanșează o reacție anaerobă (fără aer) de transformare a glucozei în acid lactic.

Observațiile efectuate de specialiști asupra organismului înotătorilor sub apă, al culegătorilor de perle care coboară pînă la 40 de metri adîncime și pot rămîne acolo cite patru minute și chiar mai mult, au arătat că în singele lor cantitatea de acid lactic sporește brusc o dată cu ridicarea la suprafață. Așadar omului nu-i este străină oxidarea anaerobă a glucozei. Or, aceasta dovedește posibilitatea potențială a omului de a se adapta vieții sub apă întocmai ca balena.

Ne-a mai rămas de clarificat o chestiune. Se știe că apa este incompresibilă și că țesutul viu al balenei, ca și al omului, conține 90 la sută apă. Și deoarece apa nu poate „turti”... apa, nici balena nu poate fi „turtită” sub apă. Dar plămîinii ei care sînt plini cu aer? Și ei sînt în afara pericolului căci aerul pe care îl conțin nu este un aer obișnuit ci comprimat. Pe măsură ce balena coboară în adînc coastele animalului, transmîțînd presiunea apei, comprimă plămîinii pînă cînd presiunea internă a aerului cuprins în ei atinge nivelul presiunii apei.

În concluzie, și oamenii înotători sub apă trebuie să se supună procedurii, destul de neplăcută, a decompresiei. Aceasta le asigură plimbarea pe sub apă dar numai de scurtă durată. Dacă ar dori să rămînă în adînc vreme mai îndelungată ar trebui, probabil, să imite nu balena ci... peștii. De altfel, un grup de savanți americani au și început să studieze problema creării de branșii artificiale. Este vorba de un aparat miniatural montat pe un cordon. Aparatul are menirea să aprovizioneze singele cu oxigen fără ajutorul plămînilor.

Batiscaful „Trieste” după o lungă ședere în apele mării.

redăm, chiar și pe scurt, toate etapele de dezvoltare a aparatelor de cufundat, a costumelor de scafandru și submarinelor. De aceea, cu încredința cititorilor, vom face un salt spre timpurile noastre.

Marile călătorii pe verticală

În 1934, W. Beebe și O. Barton ating cu ajutorul unei batisfere adîncimea de 923 de metri. Asta s-a întîmplat în Atlantic nu departe de insulele Bermude. Cincisprezece ani mai tîrziu, Barton reușește să coboare în oceanul Pacific, folosind același sistem, la 1372 de metri. Batisferele, mingile de metal coborîte de pe nave cu ajutorul unor cabluri, aveau însă unele

lichid

grai

care omul dorea
continentul lichid“.

ii stîrnea curio-
entru a putea în-
bezna și să-și a-
i, omul și-a con-

care imobilitatea pe
mitată, dictată de lun-

er captive“ ale mării il
e de submarin și aerob
ab greutatea balastului
la bord îi asigură plu-
l, batiscaful poate să
leplasarea orizontală se
toare electrice.

tori de batiscaful se nu-
re a efectuat în cariera
astele Franței și Por-
despre una din aceste
ri batiscaful a pătruns
e de cite 1000 de wați
înă la o distanță de
cunoscuți ne împiedică
a fiecare pas ne ame-
ovi de stînci. Povirni-
sînt acoperite cu un
prin hublouri ele sea-
unți înzăpeziți. Pe fie-
d numărăm cite 10—15
e de animale. Aci, în
pe lângă batiscaful, la
tri felurite varietăți de
iui ca fulgerul, lăsînd
erneală. Fauna bogată,
ne din pene de mare,
sit roci stîncioase, care
e ale unei scări gigan-

nsă, indiscutabil, sa-
Piccard care, la timpul
mondial (în sens invers,
ajutorul unui aerostat
Piccard a construit apoi
48, a coborît în apele
1600 de metri iar mai
rfeționării, la 3150 de
teva luni recordul său
i Willm, care au coborît

și Auguste Piccard a
iul său Jacques, batis-
uns la fantastica adînci-
tulți socoteau atunci că
ilităților omeneste de a
ar temerarele încercări
e bătaia pentru dobo-
iccard-junior, însoțit de
că viața pulsează și la
etri, cu toate că presiu-
sfere.

ngă insulele Mariane
nd se află la 11000 de
dreaptă acum interesul
specialiști se pregăteau
e. Dar dintre toți reu-
irma perfecționării ba-
1960 el atinge 7000 de
adîncimea uluitoare de

Piccard și a însoțitoru-
ut o lume fantastică în
de sute de atmosfere,
La 7000 de metri plu-
00 — pești mici, la 8000
fețuitoare au mai putut
metri, iar la 9000, exis-
e. Moluște și plante ac-
și la adîncimi de peste
iruisse, așadar, pretutin-
lor mai adînci gropi ale

roși cercetători încearcă
e de cufundat, să le im-
ate de acțiune, să le în-

zestreze cu tot felul de dispozitive adecvate
muncii și observațiilor științifice la mari adînci-
cimi.

Scutere, elicoptere și rachete submarine

În Polonia a fost elaborată recent construcția
unui batiscaful cu comandă de la distanță avînd
la bord un aparat de filmat, o cameră de televi-
ziune și reflectoare puternice. Aparatul este
de asemenea prevăzut cu o mină mecanică
pentru colectarea probelor de pe fundul mării.

Inginerii leningrădeni Diomidov și Dmitriev
construiesc în prezent un batiscaful cu volum
redus, lucru pe care îl vor realiza prin înlocuirea
benzinei din corpul plutitorului cu litiu, un
metal extrem de ușor. În acest fel rezervorul își
va reduce volumul de la 100 de metri cubi la 67
fără ca instalațiile, confortul sau capacitatea de
lucru a batiscafului să fie diminuate. Construc-
torii speră ca batiscaful lor, lung de 17 metri și
avînd o cameră sferică cu diametrul de 2 metri
și pereți de oțel groși de 15 cm să atingă 11000
de metri adîncime.

Dar în activitatea practică este nevoie de ba-
tiscafuri ușoare, care să se deplaseze pînă la li-
mita la care trăiesc majoritatea speciilor de
pești. Iată de ce un grup de cercetători de la In-
stitutul polar de pescuit marin și oceanografie
din Leningrad proiectează un așa-zis mezoscaful,
un elicopter submarin capabil să se scufunde
pînă la 2000—2500 de metri. Acest aparat ori-
ginal este relativ mic, lung de 4,5 m, și are o
rază de acțiune de 50 de mile. „GA-2000“, cum
și-au numit aparatul inginerul P. Doilițin și co-
lectivul său, poate rămîne sub apă timp de
cîteva zile. Corpul ușor al mezoscafului, din
sticoplast, permite echipajului să ia la bord o
plasă de pescuit, un harpon pentru vinatul
animalelor mari și o seamă de aparate și instru-
mente pentru diverse cercetări. Batiscaful va
aduce mari foloase oceanografilor care studiază
apa mării, geologilor pe care-i interesează forma-
țiunile fundului precum și ihtiologilor.

Pe ihtiologi, cercetătorii viețuitoarelor mari-
ne, îi preocupă însă o problemă mai dificilă. Ei
au nevoie de un vehicul care să se poată de-
plasa cu ușurință la adîncimi mici, în apropie-
rea bancurilor de nisip, unde se concentrează
de regulă peștii. Pentru ei se construiesc azi
așa-zise „scutere“ submarine, mici vehicule ra-
pide, cu 1—2 locuri, care se deplasează cu ușu-
rință în preajma fundului nisipos, la adîncimi
reduse. Scuterul este de asemenea folosit pentru
filmări submarine.

Un alt tip de navă submarină, cu o construc-
ție originală, este farfuria submarină. Aceasta
are forma unei lentile mai bombată spre mij-
loc. În interiorul ei se află o saltea pe care stau
culcați doi cercetători. Interesant este sistemul
de propulsie al farfuriei, care se aseamănă cu
cel al... rachetelor. Imitînd mersul caracatiței,
care se deplasează expulzînd cu putere jeturi
de apă, constructorii au conceput un sistem alcă-
tuit din două motoare hidroreactive care pun în
mișcare o pompă. Pompa absoarbe apa și
îndreaptă jetul înapoi, dînd vasului impulsul
necesar înaintării.

Construcția aparatelor moderne de cufundat
deschide perspective mari activității practice și
cercetărilor științifice submarine. Fotografiatul
și filmatul submarin va cunoaște, fără îndoială,
un puternic avînt, savanții se vor muta de pe
vasele de cercetare de suprafață pe aparate
submarine, pescarii vor părăsi traulerele obiș-
nuite preferîndu-le pe cele subacvatice și nu-
i exclus ca într-un viitor chiar și lucrătorii agri-
coli din gospodăriile de pe țărmul mării să folo-
sească tractoare și combine submarine pentru
recoltarea algelor și a altor plante prețioase.

Nici ideea unui petrolier submarin nu lipsește
din preocupările oamenilor de știință. De cu-
rînd, în Japonia a început construcția unui tanc
petrolier submarin cu o capacitate de 3000 de
tone și cu o viteză de deplasare de 22 noduri.

Iată doar cîteva exemple care ne arată că tai-
nele lumii tăcerii nu vor mai rămîne multă
vreme... taine. Omul se apropie cu pași mari de
dezlegarea lor, creînd aparate și instrumente din
cele mai perfecționate. Și nu numai atît. El în-
cearcă — și cu timpul va izbui — să cucerească
toate comorile lumii subacvatice.

Radu Nor

Cufundările în scopul cercetării adîncurilor nu sînt limitate la anumite zone ale „continentului lichid“. Ele se fac pretutindeni și cu cele mai diferite tipuri de aparate. În fotografie, un submarin sovietic la pol.

Cortina albastră

Inventarea aparatului de înot sub apă permite oricărui
om sănătos să pătrundă în lumea subacvatică, la adîncimi
relativ mici. Matematicianul elvețian H. Keller, și el îno-
tător sub apă, consideră că în condițiile unor regimuri op-
time de scufundare și revenire la suprafață omul poate

Studiind interesanta „lume a tăcerii“

coborî chiar pînă la 1000 de metri. Insuși Keller a atins
pînă acum adîncimea de 300 m.

Sportivii înotători sub apă au cunoscut la diferite adînci-
cimi o sumedenie de particularități interesante ale lumii
subacvatice, dintre care unele se aseamănă cu condițiile în
care se găsește cosmonautul în stare de imponderabilitate.

Să vedem, așadar, care sînt particularitățile „continentului
lichid“, ce vede și ce simte sub apă un om înarmat cu
aparat de înot cu labe și mască, aceasta din urmă fiind
pe bună dreptate supranumită „fereastră spre lumea sub-
acvatică“? Coeficientul de refractare a luminii, propriu
cristalinului ochiului omenesc, este apropiat de coeficientul
de refractare al apei. De aceea, venind în contact cu apa,
cristalinul nu mai poate concentra imaginea pe retină. Rolul
stratului de aer din mască este tocmai de a asigura
ochiului o funcționare normală și sub apă.

În mediul acvatic noțiunile obișnuite de timp și spațiu
dispar. Obiectele par mai apropiate iar dimensiunile lor
sporesc cu o treime față de realitate. Mersul timpului pare
și el încetinit.

Pe Pămînt omul a învățat să se orienteze după orizont,
soare și stele, după particularitățile reliefului și vegetației,
în fine, după hărți. Aparatul auditiv al omului îi permite
să folosească drept puncte de reper sursele de sunet. În
condițiile unei proaste vizibilități, imponderabilitatea aproa-
pe totală poate duce la pierderea completă a simțului de
orientare. Iată de ce uneori înotătorii sub apă în loc să
plutească spre suprafață coboară din ce în ce mai mult.
Specialiștii francezi numesc această stare „cortina albastră“.
Ajungînd aici numai rațiunea și voința îl mai pot deter-
mina pe om să privească înapoi pentru a vedea în ce di-
recție se îndreaptă bulele de aer expirat. Acestea indică
întotdeauna direcția spre suprafață. Înotătorilor sub apă le
este aproape cu neputință să determine sursa sunetului.
Aceasta din cauză că în mediul acvatic senzațiile sonore se
capătă mai ales pe seama fenomenului cunoscut sub nu-
mele de conductibilitatea oaselor iar viteza sunetului este
acolo de cinci ori mai mare decît în aer.

Înotătorul sub apă trebuie să se bizuie în primul rînd
pe rațiune și mai puțin pe organele de simț. Cu timpul,
însă, pe măsură ce își înabogătește experiența, el dobîn-
dește și senzații corecte. O deprindere importantă, care se
cere în primul rînd înotătorilor sub apă, este de aceea
tocmai puțința de a se orienta fără greș în mediul subac-
vatic. Dacă vizibilitatea e bună le pot servi ca puncte
de reper particularitățile reliefului de fund, flora, fauna,
direcția razelor solare sub apă. Fără orientare înotătorul
nu va putea niciodată înainta în linie dreaptă sub apă.

V. Nikolcev

Mijloace de tratament la îndemîna oricui

REVULSIVELE

Procedeele moderne de tratament, bazate indeosebi pe administrarea antibioticelor, au lăsat în părăsire o seamă de tehnici medicale aplicate din timpuri străvechi. Cu numai un sfert de veac în urmă, de pildă, nevralgiile toracale cauzate de o pleurită sau o congestie pulmonară erau tratate prin **sinapisme** (de la *sinapis* = muștar, în limba latină), adică prin comprese sau cataplasme cu făină de muștar, sau prin aplicații de ventuze uscate. Astăzi încă, aceste metode de tratament continuă a fi practicate cu succes în spitale și sanatorii.

În cele ce urmează, vom reaminti o serie de mijloace de tratament local, variate prin natura lor, introduse în terapeutică încă din antichitate sub formă de aplicații locale asupra regiunii dureroase și cunoscut sub numele de **revulsive**. În latină, cuvântul **revulsio** înseamnă acțiunea de a scoate, de a smulge ceva. La fel ca și în cazul așa ziselor „abcese de fixație”, provocate prin injecții în coapsă cu esență de terebentină, medicii antichității considerau că iritația locală pricinuită de aceste revulsive are darul să suprimă o congestie sau inflamație în altă parte a corpului.

Meritul cel mai mare al acestor mijloace de tratament este acela că sînt extrem de simple și din acest motiv constituie un leac la îndemîna oricui.

Cataplasmele acționează prin căldură și umiditate, asociate cu excitația chimică pe care o determină diferitele mase păstoase care intră în componența lor. Cataplasmele pot fi cu tărîțe sau cu făină (de in, muștar, porumb etc.) sau cu hrean, frunze de mentă, mușetel ș.a.

Făina de muștar se amestecă cu apă caldă până cînd se formează o pastă, apoi se introduce într-un săculeț sau o compresă cu o grosime de 2-4 cm, care se pune pe regiunea bolnavă. Peste orice cataplasma se pune o flanelă pentru a împiedica răcirea ei. Se va înălțura cînd pielea se înroșește sau apare senzația de arsură. Frunzele de mentă se opăresc în prealabil sau se umezesc cu apă caldă, după care se introduc în cataplasma. Rădăcinile de hrean se rad, apoi se amestecă cu apă caldă și făină de muștar, pînă formează o pastă. Au aceleași indicații ca și căldura umedă și se mai pot întrebuința în afecțiunile pleurale și pulmonare, în care calmează nu numai durerile, ci și tusca și respirația grea a bolnavilor.

Punga cu gheață sau compresele reci calmează durerile datorite inflamației peritoneului (prapurul) în apendicite, colecistite, pelvipertonite, durerile din pericardite, meningite. Oprește și hemoragiile gastro-intestinale.

Ventuzele uscate și ventuzele scarificate se folosesc pentru linișirea durerilor din stările inflamatorii ale organelor toracice sau abdominale. Pentru aplicarea ventuzelor uscate se folosesc 12-16 pahare și un bețișor de lemn sau de metal prevăzută la un capăt cu un tampon de vată înmuiată în alcool. Bolnavul se așează în pat în poziția cea mai comodă cu partea dureroasă dezgolită. Înainte de a se pune ventuzele, pielea se fricționează ușor, timp de câteva minute, cu mina uscată pentru a face o ușoară congestie locală. Se unge apoi pielea cu puțină vaselină. Ventuza va fi ținută cu gura în jos aproape de pielea bolnavului, se trece flacăra de alcool cu ajutorul bețișorului în interiorul ventuzei și se aplică imediat pe piele.

Ventuza nu trebuie să fie nici rece, dar nici prea fierbinte pentru a nu produce arsuri. În cazul cînd este bine aplicată, pielea aspirată în interior devine roșie-vinată. Ventuzele sînt menținute lipite de piele timp de 10-15 minute, după care se ridică pe rînd, apăsînd pielea de la marginea paharului cu degetul.

Pentru ca să se aplice **ventuzele scarificate** este necesar un aparat cu lame tăietoare așezate pe un ax, care cu ajutorul unui resort se declanșează automat, producînd niște incizii încrucișate. Înainte însă se pune o ventuză uscată, apoi pe pielea congestionată se aplică ventuza scarificatoare. Dacă se urmărește eliminarea unei cantități mai mari de sânge, se poate aplica din nou ventuza uscată. După ce a fost scoasă o cantitate suficientă de sânge, pielea va fi acoperită cîteva zile cu o compresă sterilă.

Tot revulsive sînt considerate și **lipitorile**, care prezintă avantajul că pot fi aplicate pe orice regiune a corpului. Ele acționează prin efectele anticoagulante și antiinflamatorii ale hirudinii și hialuronidazei,

două substanțe conținute în ventuzele lor. Lipitorile sînt bune de folosit dacă în borcanul în care sînt păstrate sînt mobile și dacă n-au mai fost recent utilizate. Se păstrează în borcane mari de 10 litri acoperite cu tifon, iar apa trebuie zilnic schimbată. Se aplică pe fața externă a coapsei sau pe orice regiune, excepțind regiunile bogat vascularizate și inflamate.

Înainte de a pune lipitorile, regiunea păroasă se bărbiește, iar dezinfectia se face numai cu alcool sau eter, căci în felul acesta se provoacă o congestie locală, care face lipitoarea să muște mai repede. Lipitoarea se ia cu mina sau cu un pahar și se pune pe locul unde dorim să se prindă. Prima mușcătură cauzează bolnavului o durere vie. După o jumătate de oră — o oră, în care timp lipitoarea sugă pînă la 15 ml de sânge, în cazul cînd nu cade singură, trebuie stropită cu o soluție de clorură de sodiu în regiunea capului. Se pot aplica 4-10 lipitori deodată. După ce lipitorile sînt scoase se face un pansament strîns, care va fi ținut o zi — două.

Dr. Vi. Medvedev

SFATURI PRACTICE

FIERBEREA îndelungată a laptelui (peste o jumătate de oră) îi schimbă constituția chimică și-l face să piardă o mare cantitate de vitamine. Cea mai bună metodă pentru distrugerea bacteriilor din lapte este pasteurizarea: laptele se încălzește timp de 6-30 minute la 60°-70° și apoi se răcește. Prin pasteurizare mor de regulă microbii patogeni, celelalte bacterii rămîn într-o cantitate oarecare, dar nu prezintă nici un pericol. Prin pasteurizare calitățile chimice și biologice (vitaminele) ale laptelui natural sînt mai puțin modificate.

IATĂ cîteva remedii simple pentru calmarea înțepăturilor de insecte: pentru înțepătura de păianjeni sau furnici — comprese cu oțet; pentru pișcătura de purici — o soluție cu 2 g mentol + 2 g gomenol + 2 g vaselină; pentru înțepătura de țînțari sau albine — comprese cu soluție de amoniac; pentru înțepătura de ploșnițe — fricțiuni cu alcool camforat sau oțet aromatic.

MIEREA de albine este foarte recomandabilă în alimentația copilului mic normal. Poate fi utilizată ca înlocuitor al zahărului pentru îndulcirea laptelui (în proporție de 10 la sută), amestecată

cu făinoase, cu fructe sau sucurile lor, în cantități etc.

PENTRU a asigura cantitatea necesară de vitamină D noului născut care este complet lipsit de ea, se recomandă cura solară timpurie, în special în cazul imaturului și al sugarului alimentat artificial. Lipsa vitaminei D este unul din factorii importanți în apariția rahitismului, determinînd și o scădere a rezistenței copilului la infecții, alterări dentare etc.

AERUL este cel mai ieftin și cel mai important aliment. Nu fiți zgîrciți cu el!

1. Învățați să respirați adînc.
2. Înlăturați hainele care vă împiedică să respirați liber.
3. Stați astfel încît coșul pieptului să nu sufere nici o apăsare.
4. Respirați întotdeauna pe nas.
5. Dormiți vara eventual chiar iară cu geamul deschis.
6. Stați cît mai des în fața ferestrei deschise și respirați adînc mai ales dacă sînteți obosit.

Dr. A. Bogolevski

Esculap

răspunde...

SABO I. — Crișana: Trebuie să consultați un specialist endocrinolog pentru a elimina posibilitatea afecțiunii cunoscută sub numele de **virilis suprarenal**, în care caz tratamentul e mai complicat. Dacă nu e vorba decît de o „masculinizare” locală, tratamentul de bază este cel hormonal în funcție de regularitatea ciclurilor menstruale.

MERSICI IOSIF — Ghelar (Hunedoara): Tratamentul pe care îl urmați precum și regimul de viață pe care îl respectați este foarte judicios și trebuie să-l continuați. Pentru reglementarea somnului și a senzațiilor neplăcute de care vă plîngeți este necesară echilibrarea sistemului nervos. Ne scrieți că ați luat bromoval și carbaxin, dar nu știm dacă ați făcut o cură riguroasă. Trebuie făcute cure cu durată limitată, dar tratamentul va consta dintr-o doză zilnică (1-3 comprimate pe zi) luată permanent un timp anumit fixat de medic.

H. BAGDI — Arad: Răul de avion, tron, mare etc. se poate combate într-adevăr cu vitamina B₆ (piridoxină) — 3 tablete la 4 ore interval sau 2 fiole la 6 ore interval injectate sau luate pe gură. Efecte bune au de asemenea antihistaminicele (romergan 2-3 tablete pe zi), largactil (50-75 mg pe zi), soluția de atropină 1‰ (15 picături de trei ori pe zi) sau bromuri 1 g + scopolamină 0,4 mg pe zi la nevoie. Eficacitatea fiecărui medicament variază după individ, astfel încît dv. veți putea vedea singură care din ele vă convine, folosindu-l în consecință.

P.S. Corespondența pentru această rubrică va purta pe plic mențiunea „Pentru Poșta medicului”.

Doctorița T. Grankovskaia și pacienta ei.

COARNELE DE REN ÎMPOTRIVA NERVOZITĂȚII

Două sovhozuri din răsăritul R.S.S. Kazahs s-au specializat în creșterea unei anumite specii de reni. Din coarnele acestora, tăiate cu fierăstrăul înainte de osificarea completă, se prepară un medicament prețios. Extrasul de coarne de ren s-a dovedit foarte bun pentru combaterea nervozității precum și pentru vindecarea unor tulburări ale sistemului nervos.

TURBAREA... LILIECILOR

Multă vreme s-a pus întrebarea cum se explică apariția turbării în unele țări în care virusul părca definitiv lichidat. Misterul a fost lămurit de curînd: liliecii pot constitui veritabile „rezervoare de virus”, întregînd astfel turbarea și transmițînd-o animalelor domestice chiar fără să le muște, prin simplul contact.

OMUL ȘI CLIMATUL

În ultima sută de ani, folosirea cărbunelui și petrolului în industrie a dus la mărirea procentului de gaz carbonic din atmosferă cu 13 la sută. Din același motiv, temperatura medie a omului s-a mărit cu o jumătate de grad.

CANCER ÎN LABORATOR

Pentru experimentarea unor noi produse chimice împotriva cancerului, se încearcă să se înmulțească celulele canceroase umane în medii de cultură artificiale. Oncologii sovietici au izbutit pentru prima oară să obțină celule provenite de la o tumoră canceroasă a stomacului.

BISTURIU „RADIOACTIV”

Cercetătorii sovietici au reușit să efectueze primele operații experimentale cu ajutorul unui bisturiu... radioactiv. În acest scop au fost folosite razele „beta” emise de către radiocobalt. Procedul a fost întrebuințat pentru inhibarea unor zone din scoarța cerebrală și se speră că în viitor va putea fi aplicat în chirurgia sistemului nervos.

QUOD ERAT DEMONSTRANDUM

Se știe că nevroza astenică este cu deosebire frecventă la intelectuali. Statisticienii au scos însă în evidență de curînd un fapt curios: matematicienii sînt categoria de intelectuali cu cel mai mic procent de nevroze. Cauza? După părerea specialiștilor, matematicienii sînt în general oameni bine echilibrați iar calculele matematice sînt un bun mijloc preventiv al dezechilibrului nervos...

OAMENII SE NASC NOAPTEA

O statistică făcută recent arată că la o sută de mii de nașteri, în două cazuri din trei travaliul nașterii începe între seară și revărsatul zorilor. „Punctul culminant” este situat în jurul orei 1 noaptea.

CÎT REZISTĂ MICROBII ?

Mulți microbi „se simt foarte bine” în alimente putînd supraviețui un timp îndelungat pe acestea. De pildă microbii dizenteriei pot supraviețui în coaja de pîine 12 zile, în miezul de pîine 6 zile. Bacilul febrei tifoide poate trăi în miezul de pîine neagră 1-2 zile, în miezul de pîine albă 28-30 zile, în unt 4-7 luni, în brînză 36 zile etc.

DUPĂ PĂREREA CARDIOLOGILOR

Călătoriile cu avionul previn, se pare, infarctele miocardice. Statisticile arată într-adevăr că în rîndul personalului navigant există mai puține cazuri de infarct decît la restul populației. Cîra de altitudine poate constitui pentru o persoană sănătoasă un foarte bun antrenament pentru vasele coronare.

PRINCIPALII AGENȚII AI CANCERULUI

Organizația mondială a sănătății (O.M.S.) a publicat recent o listă completă a agenților care favorizează cancerul. Printre aceștia locul de frunte îl deține abuzul de tutun, urmat în ordine descrescînd de excesele de băutură și de mîncare, băile de soare prelungite, coloranții artificiali, insecticidele, medicamentele ce conțin hormoni, gudron și arsenic.

ÎNȚIRIEREA ÎN CREȘTERE

Observații recente au constatat că la copiii supuși unor tratamente prelungite cu antibiotice (chiar și penicilină) și cortizon survine o întîrziere în creștere. După înțetarea tratamentului, creșterea își reia cursul normal.

La izvoarele eroismului

Eroismul cotidian, în multiplele și variatele sale forme de manifestare în epoca de construcție desfășurată a comunismului, constituie o preocupare omniprezentă a creatorilor cinematografici, ca și a celorlalți oameni de artă sovietici. Câteva recente articole ale unor cineaști celebri sau ale unor tineri la începutul carierei vorbesc elocvent despre căutările înnoitoare în acest domeniu. Semnificativ mi se pare în deosebi faptul că aceste căutări nu merg în direcția emfazei, a patosului exterior, ci în aceea a simplității monumentale, a cotidianului impresionant.

Vladimir Basov, regizorul filmului transpus după romanul Galinei Nikolaeva „Bătălie în marș” și al celui mai nou succes cinematografic sovietic, „Liniște”, după romanul lui Iuri Bondarev, semnează în „Literaturnaia gazeta” un articol intitulat „Erou și artist”. Ideea fundamentală oare traversează articolul lui Basov este aceea a unei „legături de sânge” între eroul revoluționar al primelor capodopere ale cinematografului sovietic și eroul zilei de azi, constructorul comunismului, omul care înfruntă dificultăți și obstacole de alt nivel, pe o altă treaptă istorică, de o altă structură și complexitate, dar care, în esență, este caracterizat de aceeași trăsătură dominantă ca și matrozii lui „Potemkin”, Ceapaev sau Maxim: slujirea cu o abnegație firească a cauzei obștești, a unei cauze oare îi angajează total, fără rezerve.

În căutarea „eroului oare se află alături de tine”, tânărul regizor gruzin Otar Ioseliani s-a hotărât să părăsească pen-

tru o vreme lumea mirifică a studiourilor și să intre pe câteva luni ca simplu muncitor într-o uzină siderurgică. Experiența de viață și muncă acumulată în acest răstimp și-a găsit deocamdată reflectare nu într-un film, ci în pagini de jurnal, publicate recent de „Komsomolskaia pravda” cu un amplu ecou în rîndurile cititorilor. Este vorba nu numai de relatarea unor întâmplări zilnice, de consemnarea unor fapte „de producție”, ci și de gânduri cu privire la viață și artă, gânduri iscate de contactul nemijlocit cu o lume de o neasemuită bogăție și diversitate. Ilo, Rezo, Șota, Data, membrii brigăzii de tineret în care a lucrat Otar Ioseliani, nu apar ca oameni ieșiți din comun, ca figuri excepționale, ci ca adevărate personalități umane ale epocii construcției comunismului, cu o profundă și complexă viață interioară. Pentru ei munca a devenit cu adevărat expresia unei necesități lăuntrice, afirmarea bucuriei de a trăi.

Considerațiile cu privire la artă nu fac corp străin, ci izvorăsc, în chip firesc, din reflecțiile despre viața oamenilor. Privindu-i pe membrii brigăzii într-un moment de odihnă, după șarjă, când fețele se destind în surisuri liniștite după toată încordarea clipelor de eforturi maxime, Otar Ioseliani își notează în carnet: „Oamenii violeni, cărora le place să se „adapteze condițiilor”, fug de eforturile grele, cotidiene. Fug de muncă oamenii nedemni, cu suflet meschin. Gonesc după o viață ușoară. Dar aici eu n-am întâlnit nici un ticălos, nici un „adaptabil”, nici un lingușitor. Oamenii sînt buni, nobili. La drept vorbind, a existat și un

ticălos, dar a fugit repede de-aici. Am ajuns nu prin concluzii logice, ci prin trăirea vieții reale să prețuiesc tot ceea ce se întâmplă aici. Totul s-a dovedit cu mult mai complex și nu poate încăpea în definiții prestabilite. Probabil că, în film, va ieși nu atât de încheșat și „artistic”, dar realismul — simt cu tot mai multă putere — te obligă să fii, înainte de orice, exact”.

Otar Ioseliani scotoțește timpul petrecut printre siderurgiștii din Rustavi ca una dintre cele mai rodnice perioade ale activității sale creatoare. Tânărul regizor gruzin a tras nu numai concluzii teoretice, ci și practice, cu referire directă la munca asupra viitorului său film. Tema peliculei, ai cărei eroi vor fi chiar tinerii muncitori alături de care a învățat să prețuiască bucuria muncii, a fost concretizată de Ioseliani în rînduri lapidare: „Singura menire nobilă a omului pe pămînt este să lase urmașilor roadele muncii sale, să facă lumea mai frumoasă și mai bună. Trebuie să trăiești pe pămînt, nu să trîndăvești. Trebuie să iubești fierbinte și să trăiești cu bucurie, nu să oftezi întins pe divan. Trebuie să încerci și suferințe, și bucurii — aceasta e viața”.

Căutarea „eroului de lângă tine” a avut drept rezultat găsirea unui sens major al vieții. Și aceasta deoarece eroul zilelor noastre este tocmai întru chiparea umană a acestui sens fundamental al epocii.

V. Birlădeanu

Soprana Lucia Stănescu, artistă emerită, solistă a Operei de stat din Cluj a făcut de curind un turneu în Uniunea Sovietică. Un succes deosebit a obținut cântăreața romină în rolul Mimi din „Boema”, în spectacolul Teatrului de operă și balet „Kirov” din Leningrad. Fotografia luată într-o pauză a spectacolului intrunește pe principalii interpreți ai „Boemei”: A. Poceakovski (Marcelo), M. Petrova (Musette), Lucia Stănescu (Mimi) și M. Dovenman (Rodolfo)

ARKADI RAIKIN:

La televiziunea din Londra

Nu mai fusesem niciodată în Anglia, deși citisem mult despre ea în lucrările clasicii și ale autorilor contemporani. Londra a fost descrisă de multe ori în însemnările de călătorie ale compatrioților mei, de aceea voi povesti despre ceva ce nu știu cititorii: cum B.B.C. — compania britanică de radioteleviziune — a invitat pentru prima oară de la înființarea sa artiști sovietici să facă un film pentru ea.

Mai bine de un an ne-am pregătit pentru această călătorie. A fost mai întâi învinsă așa-numita „barieră de limbă”. Programul de o oră al teatrului nostru — miniatură, pantomime, cîntece, monologuri — a fost transpus aproape în întregime în limba engleză. În spectacol, pe lângă artiștii teatrului — R. Roma, V. Gorșenina, I. Petrușcenko, M. Maximov, I. Minkovici, l-am cooptat ca partener pe Bill Campbell, un scoțian care locuiește de treizeci de ani în U.R.S.S. și care vorbește tot atât de bine rusa ca și engleza.

Știind că Anglia este renumită pentru umorul și deosebit de rafinat eram foarte emoționat, întrebându-mă cum vor primi englezii umorul rusesc, deși de astă dată suna în englezește. Cu spiritul gazdelor noastre ne-am întâlnit oarecum chiar la intrarea în clădirea Centrului de televiziune. Pe pereții coridoarelor erau atîrnate mici lozinci glumețe:

Pe mine nu mă poți păcăli, sînt prea prost pentru asta.

Nu mă socotești surd. Pur și simplu vă ignorez.

Zilnic îmi petrec aici opt ore; ați vrea să mai și lucrez?

Iubesc foarte mult oamenii. Dv. sin-teți însă o excepție.

Asemenea „declarații” îi domolesc pe cei nemulțumiți, creînd tuturor bună dispoziție.

Programul nostru a fost făcut să coincidă cu deschiderea unui nou canal de televiziune, așteptat cu nerăbdare de milioanele de telespectatori englezi. Mi-a plăcut modul în care am colaborat cu englezii, precizia și atmosfera

binevoitoare din studio. Cunoscutul regizor Jo Magras, care venise mai înainte în U.R.S.S. împreună cu pictorul George Gercovicz ca să vadă spectacolul nostru, ne-a ajutat să ne adaptăm mai bine programul cerințelor te-

leviziunii, dîndu-ne sfaturi pline de umor și bun gust.

Decorurile, planurile deplasării aparatului, punerea în scenă totul era cu minuțiozitate pus la punct împreună cu G. Gercovicz.

Treptat, de la o repetiție la alta, în munca noastră au fost incluși tot mai mulți oameni. La început luau parte numai regizorul, asistentul lui, secretara de platou, pictorul și o pianistă. Apoi au apărut mașiniștii, dirijorul, maestrul de lumini, operatorii, machiorii, costumiera.

Ne-a surprins foarte mult cînd autobuzul, care ne transporta la prima repetiție s-a oprit în fața porții unei mici biserici. În pofida aerului posomorît și părăsit al clădirii, repetițiile se desfășurau într-o atmosferă de veselie, și din capul locului a devenit limpede că englezii înțeleg foarte bine „engleza” noastră și umorul rusesc.

După cîteva zile ne-am mutat în clădirea unui fost music-hall cumpărat de televiziune. Acolo se aflau decoruri de întreaga avanscenă era baricadată de camerele de televiziune. Domnea o tăcere deplină. Comunicam prin gesturi. Nimic nu tulbura ritmul calm, măsurat al muncii. Jo Magras, mobil și vesel, s-a făcut deodată nevăzut. Trecuse în cabina regizorală și dispozițiile lui se auzeau acum doar în casca asistentului său. În tăcere, mașiniștii schimbau repede decorurile și din cînd în cînd rideau pototli și prin semne ne dădeau de înțeles: „Totul e în regulă!”

A sosit și ultima zi a turnării. Publicul londonez care a participat în ziua aceea la filmare a înțeles perfect umorul miniaturilor și a ris din toată inima. După spectacol ne-au înconjurat colegii englezi, care luaseră parte la realizarea filmului și ne-au îmbrățișat ca pe învingătorii unui meci de fotbal.

B
R
E
V
I
A
R

Trupa de balet a Teatrului muzical „Șevcenko” din Kiev va întreprinde la sfîrșitul lunii mai un turneu în țările scandinave — Suedia, Norvegia și Danemarca. În programul turneului, care va totaliza douăzeci de spectacole, figurează baletul „Francesca da Rimini” pe muzica lui Ciaikovski, actul al II-lea din „Lacul lebedelor”, fragmente din baletul ucrainene inspirate de creația lui Taras Șevcenko, dansuri populare. Întîlnirea cu artiștii ucraineni este așteptată cu interes și curiozitate de publicul celor trei țări, care a avut pînă acum ocazia să cunoască și să prețuiască înalta valoare a baletului sovietic, prin spectacolele prezentate în ultimii trei ani de colective ale Teatrului Bolșoi din Moscova și ale teatrului „Kirov” din Leningrad.

Pe scena Operei naționale finlandeze din Helsinki a avut loc de curind premiera operei „Katerina Izmailova” de Dmitri Șostakovici. Spectacolul a fost pus în scenă de Erich Bormann. Presa din Finlanda a acordat o deosebită apreciere atât lucrării muzicale cit și realizării ei scenice și interpretării principalelor partituri. Ziarul „Uusi Suomi” subliniază că reprezentarea acestei opere la Helsinki constituie un important jalon pe calea dezvoltării teatrului finlandez de operă și în același timp un eveniment semnificativ în viața artistică a țării.

Viena a găzduit pentru a treia oară o expoziție de pictură sovietică. După expoziția artiștilor plastici moscoviți și o expoziție de lucrări ale copiilor, au fost expuse în capitala Austriei creațiile unor pictori-amatori din Uniunea Sovietică. Printre autorii tablourilor se numără de astă dată constructorul D. Tarasov, inginerul-constructor N. Romanski, tehnicianul V. Irodov, profesorul V. Ponomariov, eleva A. Talaeva s.a.

Nina Sorokina, una dintre cele mai tinere stele ale baletului sovietic, solistă a Teatrului Mare din Moscova, a interpretat de curind, pe scena Palatului congreselor din Kremlin rolul titular din baletul „Laurencia”. Este cel de al șaselea rol deținut de talentata balerină în decursul actualei stagiuni. Ea s-a numărat printre interpretele principale ale baletelor „Spărgătorul de nuci”, „Frumoasa adormită”, „Giselle” etc.

Regizorii italieni Romolo Marcellini (autorul celebrului documentar „Marea olimpiadă”) și Leonardo Cortese, în colaborare cu regizoarea sovietică Tamara Lisișian au realizat filmul „U.R.S.S. — cu ochii unor italieni”. Scenariul a fost redactat de un grup de scriitori și ziaristi italieni — Maurizio Ferrara, Ennio de Concini, Eliana de Sabata, cu concursul dramaturgului sovietic Gheorghe Mdivani. Prin intermediul a două personaje — Lorenzo și Sandra care fac o călătorie în Uniunea Sovietică, spectatorii fac cunoștință cu multiple aspecte ale culturii sovietice, vizitează muzeul din Kremlin și admiră arhitectura Leningradului, sînt oaspeții cosmonauților sovietici, petrec cîteva zile printre vilegiaturiiștii de la Ialta, asistă la un spectacol cu „Paiate” la Teatrul de Operă din Tașkent etc.

Pe drumurile

IN JURUL LUMII

Algeriei

Capitala Algeriei poate stârni invidia multor orașe din sudul Europei. Așezat pe un povârniș muntos, Algerul coboară în terase către valurile albastre ale Mediteranei. Arterele sale principale nu se deosebesc prin nimic de străzile orașelor sud-europene. Aceleași vitrine mari ale magazinelor, aceeași lumină de neon și aceeași copaci cu frunza aspră și coroana pătrată de-a lungul trotuarelor. Nici chiar palmierii decorativi nu micșorează impresia de oraș european, dat fiind că în sudul Franței sau al Italiei ei cresc în număr destul de mare. Numai stilul maur din arhitectură vorbește despre origina africană a orașului.

Dar inima orașului n-o constituie totuși străzile frumoase cu clădiri albe și luxoa-

străbat pustiu în diverse direcții. Sahara se prezintă ca o imensă și neîntreruptă mare de nisip numai pe hartă. În realitate, e la fel de diversă ca oricare fișie de uscat. Mai întâi este semipustiul, acoperit cu pelin și iarbă **alfa**, folosită la fabricarea unei hirtii de calitate superioară. Cu cât înaintezi către sud, locul ierbii și al pelinului îl iau **amemmuza** și **mroka**. Apoi apar **hammadele** — întinderi bolovănoase — și abia spre centrul Saharei pustiu devine pe alocuri nisipos. S-ar părea că în nisipuri nu există nici urmă de viață. Dar dacă privești cu băgare de seamă, în preajma tufișurilor firave observi șopirle iuși, furnici cu capul mare și gândaci-scarabei uriași, care lasă niște urme caracteristice aida-

istoricul grec Herodot. Nimeni nu știe când a luat ființă. Din minaretul vechii moschei Leilat Aza, un muzein cheamă și astăzi credincioșii la slujbă. Tot un muzein, al cărui glas se spune că ar fi amplificat de un megafon trezește și pe oaspeții modernului hotel „Hoggar” din Tuggurt.

În Sahara există regiunea Oued-Mzab, populată de mzabiți, adepți ai sectei islamice a ibadiților, cindva foarte puternică. Și astăzi ei duc o viață închisă, respectând vechile tradiții. Ei furnizează orașelor de pe litoral brutarii, băcanii și negustorii de postavuri, dar se căsătoresc numai între ei și indiferent unde ar munci se întorc pînă la urmă în ținutul natal (chiar și morții și-i înmormintează numai pe pământul Mzab-ului). Principalul oraș al oazei este Mzab-Gardaia, înconjurat de alte cinci orașe mzabite care oferă o priveliște de neuitat. Sub razele fierbinți ale soarelui, Mzab-Gardaia pare o ilustrație superbă la „O mie și una de nopți”.

După ce am părăsit orașul și am străbătut vreo zece kilometri prin pustiu nesfârșit, am întâlnit cirezi de cămile, care pășteau liniștite fără a fi supravegiate. Semn că prin apropiere poposiseră nomazi. Și într-adevăr așa era. Îndată am zărit trei corturi triunghiulare, înjghebate din piele de capră și cămilă.

Munții Kabyliei, cu crestele acoperite de zăpadă, își au obiceiurile și tradițiile lor. Ei par inaccesibili. Numai localnicii cunosc potecile acestei regiuni muntoase, care de zeci de ani furnizează Franței forță de muncă.

Firește, diversitatea de condiții economice și sociale care există în Algeria,

dezvoltarea inegală a regiunilor ei, moștenită de la colonialism, influențează asupra situației generale a țării, care și-a dobândit independența abia de doi ani.

S-ar putea spune că Sahara este slab populată: conform unor date statistice, — vechi, ce e drept — din cei aproape 12 000 000 de locuitori ai țării numai 650 000 trăiesc în Sahara. Dar nu trebuie să se uite că Sahara, cu rezervele ei de petrol, gaze naturale și alte zăcăminte minerale reprezintă în mare măsură viitorul Algeriei. Sahara este citadela Islamului, care într-o măsură sau alta influențează și asupra celorlalte regiuni ale țării. Este apoi un imens teritoriu care se învecinează cu multe alte țări africane. Firește, rolul hotărîtor continuă să-l aibă tot regiunea de pe litoral, cu populația ei reprezentînd 90 la sută din numărul locuitorilor, cu tradiționala ei agricultură și cu industria în dezvoltare. Cu toate acestea revoluția are menirea să cuprindă toate regiunile țării, fără a vitregi pe vreuna dintre ele.

În această privință, în ultimii doi ani s-au realizat multe. Statul a naționalizat și continuă să naționalizeze principalele ramuri industriale, comerțul exterior, latifundiile. Ca urmare, forța conducătoare în economie va trece în mina statului, care a hotărît să nu dezvolte țara pe calea capitalistă. Astfel, va fi înlăturată definitiv principala cauză a dezvoltării inegale a diferitelor regiuni ale țării, creîndu-se treptat condițiile pentru ridicarea ținuturilor înapoiate la nivelul celor înaintate.

VI. Kudreavțev

Feregeaua începe să dispară: semn al vremurilor noi.

se. Inima lui este Kasbah-ul, cartierul arab al Algerului, care nu seamănă deloc cu partea „europeană”, feeric luminată cu neon. Străduțe înguste, mărginite de o parte și de alta de ziduri arabe, presărate ici-colo cu mici ferăstruici sau împodobite cu balustrade te poartă spre înălțimi. Pe aceste ulicioare nu circulă nici o mașină. Ele sînt accesibile numai pietonilor și catirilor mici, care urcă cu pași mărunți treptele de piatră, roase de vreme. Pe măsură ce urci, străduțele-trepte se întretaie cu ulicioare întortochiate, pe care se află prăvălioare mici, unde se vind tot felul de mărunțișuri.

...Peisajul Algeriei este foarte divers. Să luăm, bunăoară, fișia de uscat care se întinde de-a lungul litoralului, cea mai populată și mai activă regiune, care joacă un rol hotărîtor în viața țării. Aici îți reține în primul rînd atenția migala cu care sînt lucrate ogoarele, lanurile de grâu în care nu vezi fir de buruiănă și sirurile lungi și drepte de viață de vie, așezate ca într-un tablou. Toate acestea sînt rezultatul muncii depuse de harnicii țărani algerieni, astăzi stăpîni ogoarelor.

Regiunea nu seamănă deloc cu muntoasa Kabylie și cu atât mai puțin cu Sahara algeriană, care este, de asemenea, eterogenă în ce privește condițiile naturale și populația. Cînd te îndrepti prin masivul muntos Ores, către sud, spre inima Saharei, ai impresia că te întorci cu o viteză de o sută de kilometri pe oră în secole de mult apuse. Dar spre acest trecut gonești pe șoselele asfaltate, care

șenilelor de tractor. Ba pe alocuri se zăresc și niște floricele minuscule, dar viu colorate în violet, galben sau roșu.

Se spune că atunci cînd în nordul Saharei plouă, ceea ce se întimplă, bineînțeles, extrem de rar, pustiu se transformă într-o așea — pășune efemeră acoperită cu un covor de iarbă verde și fragedă. De unde se vede că totul depinde de apă care, de altfel, există acolo dar în unele locuri este sărată, iar în altele se află la adîncimi prea mari. Și numai în regiunile unde apa se apropie de suprafața solului apar oaze, care oferă o priveliște de o frumusețe uluitoare, inegalabilă. Prețutîndeni în jur se întinde o mare de nisip și, deodată, ca un miraj, apare o pădurice verde de curmală, la umbra căreia s-a aciuiat un sat sau un orașel cu minarete și căsuțe albe ca zăpada. De la Ouargla pînă la Tuggurt, oazele se întind pe zeci de kilometri, de o parte și de alta a șoselei.

Curmalii au un mare rol în viața populației băștinașă, servind ca hrană și articol de export. „Distrugearea unui curmal este un păcat la fel de mare ca uciderea a 70 de oameni fără prihană” — spune un proverb arab.

Orașele așezate în pustiu produc o puternică impresie. Unele dintre ele, ca Ouargla, de pildă, datează de multe secole, fiind de o vîrstă cu orașele egiptene Luxor și Karnak, astăzi acoperite de ruine dar vizitate de turiști din întreaga lume. „Este unul dintre ceje mai vechi orașe din Sahara — scria despre Ouargla

Führerul din Pretoria

atunci rareori se întimplă să viziteze Bavaria locuitori din Africa de Sud. Posesorul pașaportului se numea Hendrick Franck Verwoerd.

Ajuns la München, Verwoerd n-a pornit să cutreiere galeriile de tablouri. Nu era amator de artă ci-l atrăgeau mai ales berățile din oraș, în care se adunau naziiști. În sălile pline de fum Verwoerd asculta cu nesăț elucubrațiile viitorilor SS-ști și gauleiteri. Încă de pe cînd studiase la Universitatea din Stellenbosch — citadela a rasismului sud-african — Verwoerd manifestase un „interes deosebit” pentru național-socialism. La München el a devenit un oaspete obișnuit al Casei brune din centrul orașului și a citit pe nerăsuflă „Mein Kampf”.

„BRODERBOND”

„Broderbond”... La auzul acestui cuvînt, africanii își zăvorăsc ușile și și încordează urechea să deslușească tropotul bezmetic al cailor strunjiți de oameni înarmați cu puști Winchester. „Broderbond”... Cu acest cuvînt își sperie copiii negrele. „Broderbond” este varianta sud-africană a „Ku-Klux-Klan”-ului. Numai „afrikaanderii” neoași — aristocrația colonială — sînt demni de a fi primiți în casta cavalerilor rasiști.

Verwoerd era un „parvenit”, deci nu făcea parte din această categorie. Aristocrația albă evita să aibă de-a face cu fiul unui băcan din Amsterdam (Verwoerd s-a născut în Olanda). Dar orgoliosul rasist avea în față exemplul norocosului zugrav din München. Așa încît a hotărît să acționeze cu aceleași metode, începînd să se prezinte drept un mesia, care se întorsese în Africa de Sud spre „a o salva” de „primejdia neagră”.

În cele din urmă, „parvenitul” și-a atins scopul. Părinții „Broderbond”-ului și-au îndreptat atenția asupra lui. „Omul acesta e folositor” — au conchis ei.

CIOARA SE TRANSFORMĂ ÎN PORUMBEL

În 1943, după bălălia de pe Volga, fatală pentru fascism, chiar și cei mai fervenți adepți ai „Reichului milenar” din Uniunea Sud-Africană și-au dat seama că zilele îi erau numărate, că era primejdia să mai facă deschis propagandă pronazistă. La sfîrșitul aceluiași an, ziarul „Star” din Johannesburg publica un amplu articol în care arăta: „Verwoerd este nazist, iar publicația „Die Transvaaler”, scoasă de el, o murdară fițuică fascistă”... În cele din urmă inveteratul nazist a fost nevoit să facă pe „doctorul în psihologie”, scoțîndu-și din ladă cărțile de specialitate pe care se așternuse un strat gros de praf.

Dar asta n-a durat prea mult. „Războiul rece” și isteria anticomunistă au fost luate de el drept un semnal pentru intensificarea jugului rasist. El și-a trimis din nou la arhivă lecțiile de psihologie și s-a înscris în partidul naționalist unde a început să ocupe funcții importante. În cele din urmă și-a înjghebat chiar un partid „al lui” și, asemenea lui Hitler în 1933, Verwoerd a dat cuvînt de ordine: „Înainte, spre acapărarea puterii!”.

Anul 1950 l-a găsit ministru pentru problemele băștinașilor. Cu binecuvîntarea magnaților din Johannesburg el a căpătat posibilitatea de a traduce în viață „apartheidul”, politică pe care o preconiza de douăzeci de ani. În felul acesta, apartheidul a transformat Africa de Sud într-o temniță și mai cumplită pentru cei 12 000 000 de locuitori care nu sînt de origine europeană.

Cu timpul, führerul sud-african a devenit tot mai insolent, mai sigur de el. El vorbește despre sine în termeni ca: „domnul mi-a arătat”, „acțiunile mele imi sînt insuflăte de dumnezeu”. În 1953 a obținut, în sfîrșit, ceea ce dorea de mult. După moartea primului ministru și în ciuda faptului că, conform legii, succesorul lui trebuia să fie prim-vicepreședintele consiliului de miniștri, fasciștii care-l sprijineau pe Verwoerd au izbutit, prin șantaj și amenințări, să-l silească pe candidatul legal să-l cedeze locul lui Verwoerd.

„Cincizeci de mii de oameni erau prezenți pe stadionul din Bloemfontein. Rasiștii sărbătoreau 50 de ani de la înființarea statului. Pe stadion nu era nici un om de „culoare”, în schimb se adunase „floarea” colonialismului sud-african.

Verwoerd s-a apropiat de microfon și a început să vorbească calm, hotărît. „Mesia” putea trece la îndeplinirea misiunii sale. Iată clipa pe care o așteptase toată viața. „Africa de Sud este a noastră și nu avem de gînd s-o cedăm. Trebuie să muncim pentru asta cu sudoarea frunții. Nici o concesie!” Și Verwoerd a început să munească „cu sudoarea frunții”. Zeci de mii de africani au fost aruncați în temnițe.

„Cuvîntul meu de ordine este calmul”. Dar îndărătul aparentei liniști se ascunde teama. Politica lui Verwoerd, este o manifestare a isteriei care i-a cuprins pe colonialiștii ce simt că li se apropie sfîrșitul. În ultimele săptămîni ale carierei sale, Hitler își puse speranța într-o „armă secretă” care avea să salveze Germania. Dar lucrurile au stat cu totul altfel. Verwoerd nădăjduiește în apartheid. „Succesul” va fi același.

Vîntul eliberării străbate și Republica Sud-Africană. În locul luptătorilor ucigși se ridică alții. Se apropie clipa cînd Verwoerd își va primi pedeapsa.

V. K.

ODOBESTI
DEALUL-MARE
DRĂGĂRANI
VINURI ROȘII
COTEȘTI
ARAD
LĂȘI

Plăcute la gust, tonice,
stimulează pofta de mâncare

Gospodine!
COMPLETAȚI
ȘI REÎNNOIȚI
VESELA DV, CU
VASELE EMAILATE
GROASE ȘI DURABILE
IDEAL
PRODUSE DE
UZINELE
EMAILUL ROȘU
MEDIAS

COMPLEXUL PENTRU
INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

C. I. L.
BRAILA

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RAȘINI DE UREOFORMALDE-
HIDA DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICATE

ECONOMICE, STABILE, GROSIMI UNIFORME, RANDAMENT
-PORIT LA CROIRE, PERFECT PLANE, FORMATE PRACTICE,
SE POT FURNIRUI etc.

Domenii de utilizare:

MOBILIER, PLAFOANE, PEREȚI DESPĂRTITORI, AMENA-
JARI INTERIOARE, VAGOANE TRAMVAIE, LAMBRIURI
CONSTRUCȚII NAVALE etc.

Greutate specifică 60 kg/mc. Grosimi : 8, 12, 16, 19, 22, 25 mm
Formate : 1.830/3.660, 1.830/1.830 mm, 2.440/1.830, 1.220/1.830 mm

Nici o casă fără
BIBLIOTECĂ
proprie

CELE MAI NOI CĂRȚI
POLITICE, ȘTIINȚIFICE
AGROTEHNICE,
LITERARE
găsiți la

Magazinul și librăria
cooperativelor de consum.

**Combinatul chimic
FĂGĂRAȘ**

LIVREAZĂ:
PE BAZĂ DE REPARTIȚIE
● BACHELITA PENTRU UZ. GENERAL ÎN DIVERSE CULORI ●
● BACHELITA PENTRU UZ. ELECTROTEHNIC ● BACHELITA
PENTRU UZ. ELECTROTEHNIC ÎN EXECUȚIE TROPICALIZATĂ ● BACHE-
LITA TEXTILĂ ● REZOLI ȘI RAȘINI DIVERSE TIPURI ● IAC DE BACHELITA
● NOVOLAC SOLID SEMIFLUID ȘI ALCOOLIC

FĂRĂ REPARTIȚIE
● AZOTAT DE SODIU ● AZOTIT DE SODIU ● SULFAT DE AMO-
NIU ● PRODUSE INTERMEDIARE PENTRU COLORANȚI ȘI PRODUSE
FARMACEUTICE

EXECUTĂ:
Dese industriale de toate tipurile din bachelită și
aminoplast, pentru înlocuirea materialelor feroase
și neferoase precum și a lemnului

Pentru producția de serie executăm proiectarea și
suclele necesare presării pieselor comandate.

Cooperativa IGIENA

Sediul central : București
Str. Băcani nr. 1
telefon 15.91.02

Execută prin unitățile sale din întreg
cuprinsul orașului București, cu personal
de înaltă calificare profesională :

- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanțele
- Ondulațiuni permanente naturale reci și în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Șampon
- Freccii
- Masaje faciale
- Spălatură capului
- Tunsori moderne pentru bărbați

Saloane speciale de frizerie și coafură

Rubrica Olimpiadei

SPORT

Au mai rămas aproximativ cinci luni pînă la marea întrecere sportivă care va fi Olimpiada de la Tokio. Ca niște elevi silitori, sportivii studiază programul celor 23 de discipline și se pregătesc intens.

Aprilie a fost mai cu seamă o lună a gimnaștilor și înotătorilor.

De doisprezece ani laurii supremației încununază neîntrerupt frunțile gimnaștilor sovietici. La Helsinki, Melbourne, Roma au răsunat ovațiile în cinstea lor. Dar trebuie să facem o precizare: la Roma echipa masculină a Japoniei a fost un rival periculos, iar la campionatul mondial de la Praga, ediția 1962, ea a evoluat și mai bine.

Gazdele Olimpiadei de la Tokio nu-și ascund deloc intențiile. În planurile lor gimnaștii sînt cei care trebuie să aducă echipei țării Soarelui Răsare cel mai mare număr de medalii. Multă vreme antrenamentele măștrilor japonezi au fost învăluite în mister. Se spunea că japonezii au găsit un fel de „armă secretă” în fața căreia nu va rezista nici un concurent.

Fără îndoială, gimnaștii japonezi s-au impus categoric, mai cu seamă în ultimii patru ani. Dar să fie chiar atît de invincibilă „arma lor

Gimnasta Larisa Latfina, candidată la titlul olimpic suprem

ARTA ȘI LOCUINȚA

Arta gravurii nu este nouă. Întotdeauna s-au găsit pictori care să prefere penelului acul, dalta sau creionul litografic, care să dea viață ideilor lor nu pe pînză, ci pe plăcuțe de lemn sau de zinc, pe o bucată de linoleum sau pe piatră. Dar „tirajul” acestor opere se limita de obicei la cîteva exemplare, executate chiar de autor.

Dintr-o artă pentru puțini, pentru mapele colecționarilor, gravura s-a transformat în cițiva ani într-o artă populară, de masă.

Intr-un bloc impozant dintr-un nou cartier al Moscovei s-a deschis recent atelierul de stampe al Combinatului de artă grafică. Lîngă mașini, alături de muncitori lucrează și pictori. Sub supravegherea autorilor în atelier se ti-

păresc sute de exemplare de gravuri și litografii. După cîteva zile imprimătele încadrate în rame simple și moderne, apar în magazine. Unul din aceste magazine este salonul artistic al Combinatului de artă grafică. Să intrăm pușin și să vedem ce oferă el cumpărătorilor.

O gravură sobră, în alb-negru, pe linoleum: un luminiș de pădure prin care se strecoară siluete mici de păsări. Gravura e intitulată „Păsări călătore”. Autorul ei, Vladimir Favorski, laureat al Premiului Lenin, este întemeietorul gravurii sovietice.

Pe un fond alb, siluete precise de oameni și reni. Este gravura tînărului pictor Anatoli Borodin, realizată după o călătorie făcută în tundră.

Alături de gravurile monocrome se impun, cu alte nuanțe de frumusețe, litografiile colorate ale pictorului Alexandr Vedernikov — buchețe somptuoase sau modeste de flori într-o foarte modernă armonie coloristică. În linogravura color a moscovitului Lev Korcemkin printre crenguțe roșii de coral plutesc ușor pești exotici.

În salonul artistic se pot achiziționa și gravuri miniaturale. Originalele miniaturi ale lui Vadim Frolov sînt închinate lumii pădurilor.

De o factură cu totul nouă sînt peisajele din regiunea Baikalului ale lui Igor Obrosof, portretele executate de Iuri Moghilevski, între care un excelent cap al lui Albert Einstein.

Stampele înfrumusețază azi multe locuințe din marile și micile orașe sovietice. Arhitecții și pictorii dirijează gustul cumpărătorilor, recomandă cum să se armonizeze stampele cu locuința, în așa fel ca să corespundă gustului modern.

I. Gherciuk

Moda

Deviza: simplitate

Linia sportivă, lejeră, naturală — iată ce caracterizează moda acestui an.

Silueta „elansată”, alungită permite să se sublinieze linia verticală a rochiilor și costumelor. Predomină forma semiajustată și dreaptă, cu o linie firească a taliei și cu fusta vag sub genunchi. Dar acest detaliu se rezolvă mai ales în funcție de vîrstă și înălțime.

Continuăm să acordăm o foarte mare atenție părții superioare a îmbrăcămînții, în special liniei umerilor. Aici se remarcă tendințe „noi”: lărgirea liniei umerilor și mineca amplă, „romantică”.

Capătă tot mai multă popularitate complet-urile, de exemplu rochiile din două sau trei piese, costumele cu vestă, fustele-sarafan cu bluză. Sînt foarte moderne bluzele șemizetă, cu gulere mari și manșete. Se poartă, de asemenea, bluzele drepte peste fustă, la care se poate prinde și un cordon, în talie sau pe șolduri.

Fustele sînt în general drepte sau ușor evazate. Se poartă cu o cută, cu două sau cu patru pliuri.

Minecile sînt raglan sau semiraglan, dar rămîn în continuare moderne minecile „căzute”, cu o răscoală ceva mai largă.

Forma gulerului este cît se poate de diversă. Ea oferă un teren uriaș fanteziei. Pe cînd buzunarele se poartă mai mult tăiate — vertical sau oblic, cu tighel sau cu clape.

Mantourile ușoare, jachetele se încheie

secretă”? Timpul o va arăta. Vreau doar să observ că, începînd cu Olimpiada de la Helsinki din 1952, antrenorii și sportivii japonezi i-au urmărit în permanență pe gimnaștii sovietici, căutînd să le pătrundă metodele de pregătire.

Așadar, în aprilie gimnaștii sovietici și japonezi au pornit la drum. Echipa Japoniei a făcut cîteva demonstrații la Paris și la Belgrad, după care, la Budapesta, într-o întîlnire amicală și-a măsurat forțele cu echipa Ungariei. Oaspeții au dovedit o mare superioritate, demonstrînd o clasă înaltă, dar atît.

Selecționata U.R.S.S. a făcut și ea un turneu prin Europa. Gimnaștii sovietici au fost la Helsinki, la Paris, în R.D.G. Evoluția lor a fost foarte apreciată. De altfel, toate părerile autorizate coincid într-o privință: la Tokio echipa sovietică va fi cel mai serios pretendent la titlurile olimpice supreme. E îmbucurător că la Paris a strălucit debutantul I. Ţapenko iar la Helsinki veteranul I. Titov, campion mondial absolut.

Printre gimnaștii candidați în selecționata olimpică sînt tineri sportivi talentați ca V. Leoniev și V. Lisițki din Moscova, V. Kuș din Kiev. Da, la orizont și-a făcut apariția un nou Vladimir Kuș. Cine știe, poate că succesele lui sportive vor fi la fel de strălucite ca și ale marelui său tiz, alergătorul Vladimir Kuș, eroul Olimpiadei de la Melbourne.

În ce privește gimnastele sovietice, ele nu au rivali atît de periculoși ca selecționata masculină. Totuși și fetele se pregătesc serios. Numele Larisei Latfina, Sofiei Muratova, Tamarei Manina, Polinei Astahova sînt cunoscute în întreaga lume. Alături de ele, Mzia Nonoșvili și Elena Volcețkaia vor avea un cuvînt greu de spus.

Campionatul U.R.S.S. care va avea loc în iulie la Moscova și întrecerile unionale din august care se vor desfășura la Tbilisi, vor hotărî definitiv cine va căpăta biletul pentru Tokio.

E. Rubin

Misticări și misticatori

Misticările literare sînt de trei feluri: falsificarea creațiilor folclorice, falsificarea operelor unor autori existenți și așa numitele „traduceri false”.

Una din primele misticări literare a fost ciclul „Poemele lui Ossian” de J. Macpherson. De naționalitate scoțiană, Macpherson a cules cîntecul popularului său, manuscrite vechi, și în spiritul folcloric scoțian le-a tipărit ca poeme originale ale bardului Ossian plămuit de el. În prefața Ossian era prezentat drept Homerul popoarelor nordice. Poemele au fost traduse în multe limbi europene, de ele s-au preocupat Chateaubriand, Lamartine, Klopstock, Goethe, tînărul Pușkin. Îndoielile în privința autenticității lui „Ossian” s-au născut încă în timp ce Macpherson trăia, dar farmecul poetic al acestui fals literar, plin de talent, era prea mare ca să se întreprindă ceva.

Un destin analog a avut în literatura cehă „Manuscrisul de la Kralov-Dvor”. La începutul secolului trecut, filologul Viaceslav Ganka, funcționar al Muzeului național a editat un manuscris din secolul XIV găsit, chipurile, în orașul Kralov-Dvor, care conținea cîntece populare. Ca și la Macpherson, falsul manuscris avea finețe filologică și calități poetice, ceea ce a făcut să fie luat de bun timp de 40 de ani.

Dar în afară de aceste misticări, a căror pretenție autenticitate a fost apărută cu seriozitate de autorii lor, există și o misticare făcută în glumă de celebrul scriitor francez Prosper Merimée. Prima lui carte, „Teatrul Clarei Gazoul”, el a atribuit-o unei inexistente actrițe spaniole. Cartea cuprindea o biografie a actriței și un portret al ei care îl înfățișa chiar pe... Prosper Merimée îmbrăcat în femeie. A doua lui carte, „Chiuzla”, era și ea o misticare în spiritul cîntecelor slavilor de sud.

Linogravură de Lev Korcemkin

